

UR:s remissvar

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider, SOU 2024:34

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING AV UR:S SYNPUNKTER	3
2	INLEDNING	6
5	EN LAG OM PUBLIC SERVICE OCH TEKNIKNEUTRALA VILLKOR FÖR INNEHÅLLET	8
6	GRANSKNING AV PROGRAMVERKSAMHETEN	15
7	RAMARNA FÖR PUBLIC SERVICE-UPPDRAGET	17
8	HUR PUBLIC SERVICE UPPDRAG SKA UTFORMAS	18
9	SAMVERKAN MED OCH HÄNSYN TILL KVALITATIVA NYHETSMEDIER	24
10	SAMVERKAN FÖR ATT STÄRKA EN LIVSKRAFTIG PRODUKTIONSMARKNAD I HELA LANDET	24
11	TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	25
12	SPONSRING	28
13	SIDOVERKSAMHET	28
14	FÖRHANDSPRÖVNING AV NYA TJÄNSTER	28
15	UPPFÖLJNING AV PUBLIC SERVICE-UPPDRAGET	29
16	HUR UTBUDET SKA SÄNDAS OCH TILLHANDAHÅLLAS	34
17	ÖKAT SAMARBETE MELLAN PUBLIC SERVICE-FÖRETAGEN	36
18	SÄKERHETS- OCH BEREDSKAPSFRÅGOR	37
19	MEDELSTILDELNING	41
20	KONSEKVENSER	44
21	IKRAFTTRÄDANDE- OCH ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER	44

1 SAMMANFATTNING AV UR:S SYNPUNKTER

Sveriges Utbildningsradio AB delar flera av de bedömningar som görs i betänkandet av den parlamentariskt sammansatta public service-kommittén, inte minst beskrivningen av att tillgången till information via public service har ökat i betydelse i det försämrade säkerhetspolitiska läget. Kommittén konstaterar att UR:s beredskapsuppdrag är av stor betydelse och förtydligar i betänkandet att det gäller skärpt beredskap samt utökas till att även omfatta planering för högsta beredskap. UR välkomnar detta förslag som ligger helt i linje med UR:s analys liksom vad flera olika samhällsaktörer i dialog med UR har uttryckt.

Utifrån den slutsatsen är det därför ologiskt att kommittén inte föreslår den förstärkning av medelstillelning som UR skulle behöva för att kunna fullgöra sitt public service-uppdrag under nästa tillståndsperiod. Ett utökat uppdrag utan tillskott av ytterligare medel riskerar att påverka programutbudet negativt.

Nedan redogör UR i korthet för sina ställningstaganden i betänkandets förslag och bedömningar som UR vill betona särskilt. Därefter följer UR:s svar i sin helhet.

Medelstillelning

UR avstyrker betänkandets förslag till medelstillelning då detta förslag inte täcker de ökade kostnader som ett utökat beredskapsuppdrag innebär samt de nödvändiga investeringar som UR behöver göra vad gäller distribution, inklusive utveckling av de digitala plattformarnas tillgänglighet och robusthet. UR anser att en nivåhöjning om minst 85 miljoner kronor är vad som krävs för att UR ska kunna fullgöra sitt uppdrag utan att det påverkar programutbudet negativt. Utifrån detta föreslår UR en medelstillelning till UR om 576 400 000 kronor för 2026 följt av en årlig procentuell uppräknings på minst 2,8 procent. Förslaget utgår från 2025 års medelstillelning plus en nivåhöjning om 85 miljoner kronor.

Säkerhet- och beredskapsfrågor

UR välkomnar utredningens förtydligande av att UR:s beredskapsuppdrag även omfattar skärpt beredskap samt planering för hur utbildningsväsendets behov av program ska tillgodoses vid högsta beredskap. En sådan planering förutsätter goda kontakter med utbildningsväsendets olika delar liksom en djup insikt i kunskapsbehoven hos olika målgrupper samt kunskap om hur ett programutbud för att möta dessa behov mest effektivt tas fram. Därför är det helt avgörande att det är UR som har huvudansvar för denna planering. Det är dock som kommittén konstaterar att planeringen behöver ske i nära samarbete med SR och SVT för att UR ska kunna leva upp till det utökade uppdrag som kommittén föreslår.

UR delar även kommitténs slutsats att public service-företagen behöver lägga ytterligare tid och resurser på säkerhets- och beredskapsarbete under nästa tillståndsperiod. Utifrån den slutsatsen är det därför motstridigt att kommittén inte föreslår den förstärkning av medelstillelning som

UR, med förslag om ett utökat beredskapsuppdrag, skulle behöva för att kunna fullgöra sitt public service-uppdrag under nästa tillståndsperiod.

Innehållsuppdraget

UR instämmer i utredningens slutsats och förslag om att innehållsuppdraget under nästa tillståndsperiod bör vara brett formulerat, att det är en viktig del av den demokratiska infrastrukturen samt att det är en förutsättning för att public service ska vara en angelägenhet för hela befolkningen.

UR ser positivt på att kommittén lyfter vikten av UR:s särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag och betydelsen det har för människors livslånga lärande.

UR instämmer i kommitténs bedömning att folkbildning är en central del av innehållsuppdraget och att medie- och informationskunnighet, MIK, är en naturlig och viktig del av folkbildningsuppdraget och en självklar del av utbildningsuppdraget. Behovet av att stärka människors medie- och informationskunnighet har mot bakgrund av det nya säkerhetspolitiska läget och en snabb teknisk utveckling, inte minst av AI, tydliggjort ökade kunskapsbehov i hela befolkningen för att kunna värdera källor och sammanhang för att stå emot desinformation och påverkanskampanjer.

UR har till public service-kommittén framfört möjligheten att kunna producera ett utökat programutbud för att möta de ökade behoven av medie- och informationskunnighet. För detta krävs dock en ökad medelstillelning vilket kommittén inte har föreslagit.

UR har inget att invända mot kommitténs förslag om att public service-företagens förstapubliceringar på vart och ett av de nationella minoritetsspråken, samt för UR och SVT även på teckenspråk, ska öka jämfört med 2025 års nivåer. UR anser däremot att begreppet *det samlade utbudet* i ett teknik neutralt uppdrag får en annan innebörd än i nuvarande och därför inte bör användas som ett kvantifierbart krav under kommande tillståndsperiod.

UR instämmer i kommitténs förslag om att villkoren om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning görs teknikneutrala. Utökade krav på redan befintliga eller nya tillgänglighetstjänster både på internet och i marknätet kan dock innebära ökade kostnader för UR vilket därför även bör medge resursförstärkning.

Ett teknik neutralt uppdrag

UR välkomnar att public service-företagen får ett teknik neutralt uppdrag och att villkoret om att varje enskilt innehållsuppdrag huvudsakligen måste uppfyllas i marknätet tas bort. UR har inget att invända mot att det i stället ställs krav på att public service-företagen ska se till att hela befolkningen har möjlighet att ta del av ett mångsidigt utbud.

UR instämmer till stora delar i kommitténs förslag om införande av en public service-lag som så långt som möjligt är teknikneutral liksom att granskningsnämnden ges utökade möjligheter att i efterhand granska om innehållet i publiceringar står i överensstämmelse med lagen och de villkor som gäller för publiceringarna, oavsett vilken form innehållet har eller hur det har distribuerats.

Distribution

UR vill poängtera att det är svårt att förutse hur teknikutvecklingen under nästa tillståndsperiod kommer att påverka distribution och användarbeteenden. UR anser det därför viktigt att förslagen är öppna för möjliga förändringar för att säkerställa att publiken fortsatt har möjlighet att nå UR:s utbud.

UR har inget att invända mot att det införs en flexibilitet avseende antalet marksända kanaler. UR anser dock att vid beslut om förändringar i marknätet som kan komma att påverka UR:s sändningsutrymme, så bör dessa förändringar ske i samråd med UR. UR instämmer med kommittén om att det även fortsatt bör ställas krav på att SR och SVT ska bereda utrymme för UR:s sändningar i marknätet samt att samarbetet kring fördelning och placering av sändningstid för UR:s program ska fördjupas.

UR har inget att invända mot att de egna plattformarna prioriteras. Som kommittén också lyfter fram vill UR understryka vikten av flexibilitet kring närvaro på sociala medier. Detta i syfte att nå ut med utbudet till grupper som är svåra att nå, som till exempel unga och nyanlända, eller för att minska verkan av desinformation och påverkanskampanjer.

Uppföljning och granskning

Med ett uppdrag i allmänhetens tjänst anser UR att det är självklart och helt rimligt att public service-företagen granskas. Detta görs redan i dag genom granskningsnämnden. UR avvisar förslaget om att det under nästa tillståndsperiod ska genomföras ytterligare granskningar för att belysa centrala aspekter av public service-företagens verksamhet. De föreslagna områden som ska undersökas är dels redan områden som public service-företagen årligen redovisar i sina public service-redovisningar, dels riskerar företagen att hamna i en utredningsliknande situation under tillståndsperioden vilket kan påverka public service-företagens oberoende.

Ökat samarbete mellan public service-företagen

UR bejakar kommitténs förslag om att det ska införas ett villkor om att SR och SVT ska fördjupa sitt samarbete med UR när det gäller att sända och tillhandahålla UR:s program på SVT:s respektive SR:s plattformar på internet.

Kommittén föreslår att det under nästa tillståndsperiod utreds hur public service-företagen bör vara organiserade. För det fall en sådan utredning tillsätts anser UR att den bör ta hänsyn till ett

antal aspekter, bland annat hur utbildnings- och folkbildningsuppdraget påverkas, hur möjligheterna till den samverkan som UR har med utbildningens aktörer påverkas, hur UR:s stora programkatalog, med unika rättighets- och distributionslösningar, påverkas samt hur mediemångfalden påverkas.

2 INLEDNING

Det finns många förslag i kommitténs betänkande som är bra och som stöttar ett starkt public service även under nästa tillståndperiod; det breda uppdraget, den långa tillståndperioden och inte minst att public service nu får ett teknikneutralt uppdrag. UR välkomnar att kommittén lyfter vikten av UR:s särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag i såväl kris och krig som för människors livslånga lärande. Men det finns också inslag i betänkandet som inger oro. Den föreslagna medelstillelningen täcker inte de nödvändiga investeringar som UR står inför, än mindre den satsning på utökad programverksamhet för att möta ökade kunskapsbehov som UR har identifierat. Det faktum att kommittén i vissa viktiga delar inte kunde komma överens väcker också frågor om stabiliteten för de beslutade villkoren framöver och vilka eventuella konsekvenser det kan få i framtiden.

Beredskap och säkerhet

I oroliga tider ökar människors behov av kunskap. Här har UR med sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag ett stort ansvar att möta nya kunskapsbehov med ett relevant programutbud.

UR är den medieaktör i Sverige som förenar journalistik med pedagogik, UR:s hela fokus och verksamhet handlar om att bilda och utbilda människor. Genom att kombinera oberoende journalistik och pedagogik spelar UR en alldeles särskild roll för generationer av barn och unga inom utbildningen. Och UR:s folkbildningsutbud bidrar till det livslånga lärandet även efter avslutad skolgång och studier. Möjligheten att nå ny kunskap genom hela livet lägger grunden för utveckling, bildning och att kunna fatta medvetna beslut baserade på fakta. Inte minst i oroliga tider blir detta tydligt. Användningen av UR:s programutbud på UR Play har sedan 2020 ökat med hela 127 procent – och användningen fortsätter att öka, under 2024 har användningen hittills ökat med 20 procent.

Vi lever i en orolig tid med ett nytt och sämre säkerhetsläge samt många och stora samhällsutmaningar, något som betänkandet tydligt tar avstamp i. Kommittén, liksom Forsvarsberedningen i sin rapport *Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret* (ds 2023:34), framhåller att public service har en viktig roll som tillhandahållare av opartisk och saklig nyhetsrapportering när samhället utsätts för kriser och oförutsedda händelser samt att det nya säkerhetspolitiska läget innebär att tillgången till

information via public service ökar i betydelse. Kommittén konstaterar att för att public service ska kunna uppfylla sitt ansvar i det civila försvaret förväntas företagen behöva lägga ytterligare tid och resurser på säkerhets- och beredskapsarbete under nästa tillståndsperiod. Både i form av övningar och utbildning. Men också genom att lägga betydande resurser på utvecklingen av de digitala plattformarna både för att distributionen via internet ska vara så robust som möjligt men också för att möta användarnas krav på funktionalitet och nya gränssnitt. Detta för att upprätthålla de höga kraven på tillgänglighet samt förtroendet för företagets verksamhet. UR instämmer i kommitténs bedömning om att företaget behöver lägga mer resurser på säkerhets- och beredskapsarbete men konstaterar att detta inte syns tillräckligt i den föreslagna medelstilledningen.

Kommittén beskriver i betänkandet public service ökande betydelse i kris och krig, företagens ökade kostnader för säkerhet och beredskap samt föreslår ett utökat beredskapsuppdrag för UR. Mot den bakgrunden framstår kommitténs förslag om medelstilledning till UR svårförenlig med den analys och beskrivning som ges av UR:s utbildnings- och folkbildningsuppdrag vid såväl skärpt som högsta beredskap.

Egna och externa plattformar

Hur och var medier konsumeras förändras i snabb takt. Kommittén konstaterar i betänkandet att det digitaliserade medielandskapet i grunden har förändrat mediemarknaden och användarnas medievanor. Medieutbudet distribueras i dag via betydligt fler plattformar vilket har ökat konsumenternas valfrihet och förändrat deras medievanor vilket medfört en mer konsumentdriven marknad.

För UR är det en utmaning att nå alla målgrupper, i synnerhet barn och unga men även andra målgrupper som inte redan har en stark relation till medierna. Kommittén anser att det ligger ett stort ansvar på public service-företagen att nå de som i dag har ett lägre förtroende eller som saknar en relation till public service.

Försvarsberedningen konstaterar att plattformar med användargenererat innehåll, som sociala medier, kommer att spela en allt viktigare roll för att nå inte minst yngre målgrupper med strategisk kommunikation och korrekt information även vid höjd beredskap (Ds 2023:34, sid 240). I det perspektivet kommer det att vara avgörande för alla medier, inte minst för public service, att ha möjlighet att nå målgrupper som är svåra att nå enbart via de egna plattformarna och att arbeta målgruppsanpassat.

För att nå dessa grupper är det nödvändigt att kunna möta dem på de plattformar där de befinner sig. Ett exempel på hur UR når nya användare med oberoende journalistik är UR:s Youtubekanal *Tänk till*, som riktar sig till unga/unga vuxna utanför en skolkontext. Kanalen har som syfte att nå målgrupper som inte har en relation till public service– just genom att arbeta målgruppsanpassat och att tilltala dem på andra plattformar än företagets egna.

Kommitténs förslag om att det ska ställas krav på att all distribution på internetplattformar som inte är public service egna ska föregås av en bedömning av tänkbara konsekvenser och risker och särskilt beakta hur närvaron påverkar kommersiella aktörer på den svenska mediemarknaden bör vara begränsad till en övergripande nivå. UR har redan i dag en återhållsam strategi gällande närvaro på externa internetplattformar och använder sig av dem när det gäller att nå svårnådda målgrupper som ännu inte har en relation till public service.

Utan kunskap stannar världen

Kunskap lägger grunden för det demokratiska samhället och UR har, med sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsutbud, en strategisk roll för att stärka kunskapen i samhället. I en turbulent tid är kunskapsbehoven stora. UR vill bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar. En övergripande utmaning är att bidra till att minska kunskapsklyftorna i vårt samhälle. Att kunna fatta välgrundade beslut utifrån förvärvad kunskap är en förutsättning för en levande demokrati. Utbildning och kunskap är helt avgörande för vilket samhälle vi har i morgon.

Nästa tillståndsperiod kommer att gälla under åtta år – fram till och med år 2033. Med den snabba utveckling vi ser i dag vad gäller AI och teknikutveckling och dess påverkan på medielandskapet i kombination med ökade globala spänningar kommer det att vara avgörande för UR och public service att ha beredskap för kommande oförutsedda utmaningar. För detta krävs en medelstillelning som möjliggör en sådan beredskap – utan att befintlig programproduktion påverkas negativt – vilket UR inte anser är tillgodosett i public service-kommitténs förslag.

5 EN LAG OM PUBLIC SERVICE OCH TEKNIKNEUTRALA VILLKOR FÖR INNEHÅLLET

5.3.1 En ny lag som reglerar public service-uppdraget och finansieringen av uppdraget

Bestämmelser som reglerar public service-uppdraget samlas i den nya lagen

UR anser i likhet med kommittén att de bestämmelser som reglerar public service-uppdraget och ramarna för uppdraget så långt som möjligt bör framgå av och samlas i en ny lag och instämmer därför i kommitténs förslag om en ny public service-lag som innehåller de villkor som reglerar uppdraget och som inte är specifikt relaterade till sändningarna i marknätet. UR instämmer vidare i förslaget att lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst ska upphävas och dess bestämmelser överförs till den nya lagen.

Bestämmelser om sändningarna i marknätet och generella krav på radio och tv

UR delar kommitténs bedömning att de bestämmelser och villkor som är direkt relaterade till sändningarna i marknätet fortsatt bör regleras i radio- och tv-lagen samt instämmer i

kommitténs förslag att sändningstillståndet inte ska förenas med programrelaterade villkor eller andra villkor som inte är direkt relaterade till marksändningarna.

UR delar även kommitténs bedömning att det inte vore lämpligt med två parallella lagstiftningar – en för public service och en för övrig radio och tv. UR instämmer därför med kommittén om att generella bestämmelser som inte är relaterade till public service-uppdraget som sådant inte bör föras över från radio- och tv-lagen till den nya public service-lagen.

Grundläggande principer för public service-uppdraget bör framgå direkt av den nya lagen

UR delar kommitténs bedömning att det inte är lämpligt att direkt i public service-lagen ange alla de villkor som i dag gäller enligt sändningstillstånd och medelsvillkor. En sådan lag skulle bli alltför detaljerad och snabbt inaktuell. En mer lämplig ordning är, som kommittén föreslår, att direkt i lag reglera vissa grundläggande villkor och att mer detaljerade villkor får ställas upp i public service-beslut.

Radio och tv i allmänhetens tjänst eller public service?

UR instämmer med kommittén om att begreppet public service och inte radio och tv i allmänhetens tjänst bör användas i den nya lagen.

5.3.2 Hur uppdraget ges och längden på uppdraget

Enligt UR har nuvarande system för hur uppdraget ges fungerat bra och stärkt public service-företagens oberoende och självständighet när det gäller såväl själva beredningsprocessen som fastslagna långa tillståndperioder. UR delar därför kommitténs bedömning att det kommer att bidra till kontinuitet och tydlighet om principerna för public service-uppdraget framgår av lagen. Detsamma gäller bedömningen att tillståndens längd samt att det av den föreslagna lagen ska framgå vilka villkor som får ställas upp i regeringens beslut.

UR bejakar därför kommitténs förslag i denna del samt instämmer med kommittén om vikten av att utgångspunkten även fortsatt är att riksdagens beslut om finansiering gäller för hela tillståndensperioden.

UR delar kommitténs bedömning om att det i vissa fall kan vara nödvändigt att ändra villkor med anledning av att den tekniska utvecklingen har gjort dem irrelevanta eller otidsenliga. Samtidigt är den omständighet att villkor och finansiering ligger fast under hela tillståndensperioden en grundläggande del för att säkerställa public service-företagens oberoende och självständighet varför villkorsändringar enligt UR endast ska ske i undantagsfall och bör kräva programföretagens samtycke. Detsamma gäller även ändringar i icke-programrelaterade villkor som innebär större förändringar.

5.3.3 En definition av public service-uppdraget

UR instämmer med kommittén om att lagen så tydligt som möjligt bör definiera vad public service-uppdraget består av och ramarna för uppdraget. Detsamma gäller vilka villkor som gäller för uppdraget. Lagen bör även definiera vad som är ett public service-företag. UR har dock invändningar emot att, såsom kommittén föreslår, föra över nuvarande definition i finansieringslagen till den nya public service-lagen då UR inte delar kommitténs bedömning att det är tydligt att begreppen radio och tv innefattar mer än vad som traditionellt har lagts i begreppen. Enligt UR bör definitionen därför göras tydligare genom att radio och tv ersätts med begreppet programverksamhet.

5.3.4 Oberoende och självständighet

UR instämmer med kommittén att en grundläggande förutsättning för public service är att public service-företagen kan upprätthålla integritet och redaktionellt oberoende samt bedriva verksamheten självständigt. Integriteten gäller såväl, såsom kommittén skriver, i förhållande till staten och olika makthavare som för medarbetare inom företagen gentemot ägare och styrelse. UR instämmer därför i kommitténs förslag att denna grundläggande förutsättning bör framgå direkt av en ny public service-lag.

UR beklagar samtidigt att kommittén inte valt att föreslå författningsändringar som ytterligare skulle kunna stärka public service-företagens oberoende och självständighet exempelvis genom att föreslå oberoendestärkande förändringar i förfarandet vid tillsättning av ledamöter i granskningsnämnden för radio och tv och Förvaltningsstiftelsen.

5.3.5 Vilket innehåll som villkor ska kunna gälla för

UR delar kommitténs bedömning att det är otillfredsställande att en stor och växande del av public service-företagens verksamhet inte kan inordnas under de villkor som är bärande för public service och att detta på sikt kan påverka förtroendet och legitimiteten.

En stor del av användningen av UR:s program sker i dag online och UR har för närvarande drygt 19 000 program fritt tillgängliga på UR Play. Även om den allra största delen av utbudet på UR Play även har tillhandahållits via sändningar i marknät ökar andelen innehåll som enbart tillhandahålls online.

UR delar därför kommitténs bedömning att villkor som gäller för innehållet bör kunna ställas upp oavsett vilken form innehållet har och hur det distribueras och att detta bör slås fast i den nya public service-lagen. När det gäller kommitténs förslag till definitioner av publicering och program så bejakar UR kommitténs förslag att definitionen av program ska överensstämma med definitioner i yttrandefrihetsgrundlagen med undantag för digital bio. När det gäller förslaget till definition av publicering så är det enligt UR otillfredsställande att den föreslagna definitionen inkluderar även icke redaktionellt/publicistiskt material varför UR föreslår att det

i definitionen tydliggörs att det endast är publiceringar som är kopplade till företagens publicistiska uppdrag.

5.3.6 Krav på innehållet i publiceringar från public service

Demokrati och alla människors lika värde

Att UR:s och övriga public service-företags verksamheter som helhet ska präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskildas människans frihet och värdighet är en grundläggande förutsättning för public service-uppdraget. UR bejakar därför kommitténs förslag att i den nya public service-lagen föra in en skrivning motsvarande den så kallade demokratibestämmelsen som i dag finns i radio- och tv-lagen och att den därigenom för public service görs teknikneutral oavsett innehållets form och sätt för distribution. UR delar vidare kommitténs bedömning att det är tydligast att även i fortsättningen använda begreppet programverksamhet och att det genom lagens definition av begreppet program är tydligt att bestämmelsen även omfattar till exempel textinnehåll.

Opartiskhet och saklighet

Ett grundläggande och centralt villkor för UR:s public service-uppdrag i dag är villkoret i sändningstillståndet om att UR ska utöva sin sändningsrätt opartiskt och sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radio och tv. Enligt sändningstillståndet ska UR vidare före sändning så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet och ämnesval och framställning ska ta sikte på vad som är relevant och väsentligt.

UR delar kommitténs bedömning att kraven på opartiskhet och saklighet är så grundläggande förutsättningar för public service-uppdraget att dessa bör framgå direkt av public service-lagen. Samtidigt som UR delar kommitténs bedömning vill UR samtidigt peka på vikten av att inte ytterligare urholka principen om att programrelaterade villkor ska godkännas av programföretagen.

Även om UR har viss förståelse för att det inte uttryckligen i lag bör anges hur en bestämmelse ska tillämpas anser UR ändå att nuvarande villkor i sändningstillståndet i sin helhet bör föras över till public service-lagen. Detta eftersom villkoret i sin helhet är grundläggande för public service och gäller som en helhet.

Rättelse och genmäle

UR instämmer i kommitténs förslag och bedömning att det av lagen bör framgå att villkor får ställas upp om rättelse och genmäle och att nuvarande begrepp beriktigande mot bakgrund av de skäl som kommittén framför bör ersättas med begreppet rättelse.

Hänsyn till radions och tv:ns särskilda genomslagskraft

UR instämmer i kommitténs förslag att det av public service-lagen ska framgå att det får ställas upp villkor om att ta hänsyn till radions och tv:ns särskilda genomslagskraft. UR delar vidare kommitténs bedömning att det inte ska vara möjligt att ställa just detta krav på andra medieformer än ljud och rörlig bild.

Respekt för privatlivet

UR har inga invändningar mot kommitténs förslag att i det i den nya public service-lagen ska framgå att det ska vara möjligt att ställa upp teknikneutrala villkor om respekt för en enskilds privatliv. UR vill dock i likhet med kommittén betona vikten av att sådana villkor inte ställs upp så länge som UR, SR och SVT är anslutna till det medieetiska systemet.

Mångsidigt programutbud

UR instämmer med kommittén att det av public service-lagen ska framgå att villkor får ställas om ett mångsidigt programutbud för att därigenom möjliggöra att villkor, med stöd av den bestämmelsen, kan ställas upp för utbudet oavsett hur det distribueras.

UR delar kommitténs bedömning att det med stöd av bestämmelsen ska kunna ställas upp villkor om innehåll som är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning och att ett sådant villkor inte måste framgå särskilt av lagen.

5.3.7 Villkor om reklam och andra annonser, otillbörligt gynnande, produktplacering och sponsring.

UR instämmer med kommittén att frihet från reklam, produktplacering, otillbörligt gynnande och åsiktsannonser är nära kopplade till kravet på opartiskhet och oberoende och därför centrala för public service-uppdraget och UR tillämpar därför redan i dag dessa regler vid alla publiceringar. UR bejakar därför kommitténs förslag att dessa principer bör framgå direkt av lagen och därigenom göras teknikneutrala.

UR anser att det fortsatt är viktigt att de undantag från reklambudet som i dag gäller, fortsatt gäller i en kommande tillståndperiod och bejakar därför kommitténs förslag att det av lagen framgår att sådana villkor ska vara möjliga att ställa.

UR bejakar även i övrigt kommitténs förslag om att det av lagen ska framgå att villkor får ställas upp vad gäller andra annonser än reklam och för sponsring.

5.3.8 Villkor om VMA och andra meddelanden av vikt för allmänheten

UR har i dag ingen skyldighet att sända VMA och föreslås inte heller att få en sådan skyldighet varför UR avstår ifrån att lämna synpunkter på kommitténs förslag i denna del.

5.3.9 Villkor om krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

UR har inga invändningar mot förslaget om att det av lagen ska framgå att villkor får ställas upp om krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning samt att lagen ska innehålla en upplysningsbestämmelse om att krav på tillgänglighet till tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv finns i radio- och tv-lagen.

5.3.10 Möjligheten att ta emot publiceringar utan villkor om särskild betalning

Redan i dag gäller enligt UR:s medelsvillkor att UR:s sändningar riktade till allmänheten ska kunna tas emot utan villkor om särskild betalning. UR har därför inga principiella invändningar emot att den bestämmelsen förs in i public service-lagen och därmed görs teknikneutral. UR vill dock peka på vikten av att bestämmelsen inte ges den innebörden att den hindrar att UR med sitt särskilda utbildningsuppdrag i likhet med i dag tillhandahåller publiceringar till utbildningsväsendet.

5.3.11 Villkor om säkerhet och beredskap

UR delar kommitténs bedömning att public service-företagens säkerhets- och beredskapsuppdrag är centrala och viktiga delar av public service-uppdraget och att det därför finns skäl för att det bör framgå direkt av public service-lagen att sådana krav får ställas. UR delar vidare kommitténs bedömning om att de villkor som ställs i dag inte är innehållsrelaterade.

UR har mot denna bakgrund därför inga invändningar emot att det av lagen ska framgå att villkor får ställas upp kring säkerhet och beredskap. För att säkerställa att de villkor som ställs fortsatt kommer att vara på samma övergripande nivå som i dag föreslår UR att det i bestämmelsen tydliggörs att det endast får ställas upp villkor om ramarna för verksamheten och organisationen vid höjd beredskap.

5.3.12 Villkor om hur verksamheten ska organiseras och bedrivas

Som UR påtalat tidigare anser UR att nuvarande ordning där det är helt oreglerat vilka villkor som kan ställas i medelsvillkoren så länge de inte är programrelaterade är otillfredsställande. UR delar därför kommitténs bedömning att de villkor som ska kunna ställas upp ska framgå av lag och att detta gör regleringen av public service överblickbar och tydlig.

UR har därför inga invändningar mot kommitténs förslag om att det i public service-lagen ska framgå att villkor får ställas upp om verksamhet och organisation, användning av avgiftsmedel och redovisning och revision. För att säkerställa att villkor för verksamheten även framgent hålls på en övergripande nivå bör möjligheten att ställa villkor begränsas till att gälla ramarna för verksamhet, organisation med mera.

När det gäller förhandsprövning av nya tjänster hänvisar UR till vad som anförs under kap 12.

5.3.13 Yttrande över och godkännande av villkor

UR instämmer i kommitténs förslag om att public service-företagen innan regeringen fattar beslut om villkoren för public service-uppdragen ska ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen avser ställa upp och att regeringens beslut inte får innehålla andra programrelaterade villkor än sådana som public service-företagen har godtagit. Som kommittén konstaterar är det ett viktigt skydd för public service-företagens självständighet och oberoende att programrelaterade villkor ska godkännas av public service-företagen. UR ser även positivt på att UR genom förslaget kommer att ges tillfälle att även yttra sig över de villkor som i dag ställs upp i medelsvillkoren.

5.3.14 Finansieringen av public service-uppdraget

Som UR anfört tidigare under punkt 5.3.1 så instämmer UR i kommitténs förslag om att de bestämmelser som reglerar finansieringen av public service-uppdragen bör ingå i den nya public service-lagen och att nuvarande finansieringslag ska upphävas. För att göra regleringen teknikneutral och framtidssäker krävs dock att de bestämmelser som i dag hänvisar till att sändningstillstånd har meddelats formuleras om. UR har här inga invändningar mot kommitténs förslag.

5.4.1 Ett public service-beslut för respektive public service-företag

UR delar kommitténs bedömning att public service-uppdragen för tydlighetens skull inte bör regleras i fler styrdokument än nödvändigt och instämmer därför i kommitténs förslag att de villkor som ska gälla för respektive verksamhet ska framgå av det beslut som regeringen, efter riksdagens beslut, fattar med stöd av lagen. UR instämmer vidare att dessa beslut bör benämnas public service-beslut.

UR delar vidare kommitténs bedömning att det tydligt i public service-besluten bör framgå vilka villkor som är programrelaterade och gäller för innehållet.

5.4.2 Teknikneutrala villkor för innehållet

UR instämmer i kommitténs förslag om att de innehållsvillkor som ställs upp i public service-besluten bör vara teknikneutrala. UR delar kommitténs bedömning att merparten av de innehållsvillkor som ställs upp i nuvarande sändningstillstånd är teknikneutralt formulerade och därför inte behöver formuleras om. Som kommittén konstaterar finns det dock flera villkor i dagens sändningstillstånd som är formulerade för sändning och därför måste omformuleras i kommande public service-beslut. UR vill också peka på att även när det gäller de villkor som redan i dag är teknikneutralt utformade så kan till exempel uppföljning och granskning komma att påverkas varför det är av vikt att arbetet med att ta fram förslag till

public service-beslut sker i dialog med programföretagen för att säkerställa att villkoren kommer att vara hållbara under hela nästa tillståndperiod.

Villkor om rättelse och genmäle

I dag regleras UR:s skyldighet att rätta en felaktig sakuppgift i en tv-sändning eller i beställ-tv av radio- och tv-lagens krav på beriktigande medan skyldigheten att rätta en felaktig sakuppgift i en radiosändning framgår av ett villkor om beriktigande i UR:s sändningstillstånd. UR:s skyldighet att rätta en felaktig sakuppgift i beställ-radio framgår slutligen av regeringens beslut om innehållsvillkor för UR:s sändningar och tillhandahållande genom tråd. UR delar därför kommitténs bedömning att villkoren om rättelse och genmäle bör omformuleras i ett kommande public service-beslut så att de blir teknikneutrala.

När det gäller hur rättelser ska göras och genmälen lämnas delar UR kommitténs bedömning om att det kommer att behöva skilja sig åt beroende på hur och var den ursprungliga publiceringen har gjorts.

UR vill poängtera vikten av att den praxis som kommer att utvecklas hos granskningsnämnden rörande hur villkor om rättelse och genmäle ska tillämpas utgår ifrån och beaktar olika publiceringsformers olika förutsättningar.

Villkor om radions och tv:ns särskilda genomslagskraft

UR instämmer med kommittén om att det inte är ändamålsenligt att ställa upp villkor som är tidsrelaterade när program tillhandahålls digitalt och tittarna och lyssnarna själva bestämmer vid vilken tid de tar del av programmet. UR har inga invändningar emot kommitténs förslag till hur ett teknik neutralt villkor skulle kunna utformas.

5.5 Förslagen är förenliga med regeringsformen och Europakonventionen

UR delar kommitténs bedömningar när det gäller förslagets förenlighet med regeringsformen och Europakonventionen.

6 GRANSKNING AV PROGRAMVERKSAMHETEN

6.5.1 Ökade möjligheter till granskning av innehåll

Även om UR redan i dag tillämpar de villkor som är bärande för public service-uppdraget på alla publiceringar så delar UR kommitténs bedömning om att det har varit otillfredsställande att en växande del av UR:s publiceringar inte har omfattats av villkoren.

UR instämmer därför med kommittén att det är centralt för legitimiteten och förtroendet för public service att alla publiceringar för vilka villkor gäller kan granskas i efterhand. UR instämmer därför i kommitténs förslag att det av den nya public service-lagen ska framgå att

granskningsnämnden i efterhand kan granska om innehållet i publiceringar står i överenskommelse med lagen och de villkor som gäller för publiceringarna, oavsett vilken form innehållet har eller hur det har distribuerats.

UR delar kommitténs bedömning att en publicering som består av en kombination av ljud, rörlig bild och text som utgångspunkt bör ses som en helhet som bör bedömas i ett sammanhang av granskningsnämnden. UR instämmer med kommittén att vägledning om vad som är en publicering kan hittas i förarbeten och praxis. Enligt UR bör härvid störst vikt läggas vid hur programföretaget har valt att presentera utbudet.

6.5.2 Sanktioner i fler fall

UR har inga invändningar mot kommitténs förslag om att de sanktioner som i dag finns i radio- och tv-lagen om offentliggörande av granskningsnämndens beslut och om särskild avgift ska kunna gälla om ett public service-företag brutit mot bestämmelser i public service-lagen eller mot villkor som beslutats med stöd av lagen.

UR har inte heller några invändningar mot kommitténs förslag när det gäller möjligheterna att återkalla ett sändningstillstånd.

Som kommittén konstaterar så uppstår delvis nya förutsättningar och frågeställningar kring hur ett offentliggörande av granskningsnämndens beslut ska ske när innehåll tillhandahålls på internet. UR instämmer därför i kommitténs bedömning att det inte bör införas en detaljerad reglering av hur ett offentliggörande ska gå till. Den snabba tekniska utvecklingen innebär att förutsättningarna för hur ett offentliggörande av nämndens beslut på bäst sätt når publiken kommer att utvecklas och förändras över tid. Vidare kommer, som kommittén noterar, vad som är ett lämpligt sätt att variera beroende på den fällda publiceringens form och hur den har distribuerats. Det är därför enligt UR viktigt/önskvärt att regeringen när den utser framtida ledamöter till granskningsnämnden säkrar erforderlig kompetens kring teknisk utveckling, nya publiceringsformer och mediekonsumtion som i huvudsak utgår från digitala plattformar.

6.5.3 Föreläggande att följa bestämmelser

UR har inga invändningar mot kommitténs förslag att det i public service-lagen införs krav på att lämna upplysningar med mera som motsvarar det som i dag gäller enligt radio- och tv-lagen. Detsamma gäller möjligheterna att besluta om föreläggande och förena dessa beslut med vite.

6.5.4 Överklagande

UR har inga invändningar mot kommitténs förslag om att de möjligheter att överklaga beslut som i dag gäller enligt radio- och tv-lagen bör gälla även enligt den nya public service-lagen. Det innebär att granskningsnämndens friande eller fällande beslut inte får överklagas utan endast beslut om förelägganden som har förenats med vite får överklagas.

6.5.5 Tidsfristen för en anmälan om granskning

UR delar kommitténs bedömning om att övervägande skäl talar för att den tre månaders-regel som i dag gäller för anmälningar till granskningsnämnden även ska gälla framgent. UR delar vidare bedömningen att den även fortsättningsvis ska vara möjligt för granskningsnämnden att göra undantag från huvudregeln i vissa fall om det föreligger särskilda skäl. UR vill i sammanhanget påpeka att undantag från huvudregeln fortsatt bör ske med restriktivitet.

7 RAMARNA FÖR PUBLIC SERVICE-UPPDRAGET

7.3.1 Uppdragen är att producera, sända och tillhandahålla ljud och rörlig bild

UR delar kommitténs bedömning att begreppsanvändningen i definitionen av kärnverksamhet bör ses över. Dels med anledning av att radio- och tv-lagens definition av vad som utgör en tv-program har ändrats, dels för att UR, såsom UR anför i kap 5.3.3, inte delar kommitténs bedömning att det är tydligt att begreppen radio och tv innefattar mer än vad som traditionellt lagts in i begreppen.

Kommitténs förslag till ny definition av vad som är kärnverksamhet följer därför enligt UR medieutvecklingen på ett bra sätt samt även UR:s egen programutveckling.

UR delar kommitténs bedömning att en detaljreglering av hur public service-företagen får använda text skulle innebära ett principiellt avsteg från hur uppdraget har reglerats fram till nu, samt att en sådan typ av detaljreglering skulle riskera företagets oberoende och integritet. UR menar att definitionen av kärnverksamhet och kompletterande verksamhet är tillräckligt tydlig.

7.3.2 Villkoret om god balans ska tas bort

UR har inget att invända mot kommitténs förslag att inte längre ställa upp villkoret om att upprätthålla en god balans i omfattningen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Detta eftersom UR aldrig har tolkat villkoret som att det ska upprätthållas en jämnvikt mellan verksamheterna utan UR har alltid lagt huvuddelen av resurser och kapacitet på kärnverksamheten.

UR:s kompletterande verksamhet är väl avgränsad och består framför allt av lärarhandledningar, som alltid är kopplade till UR:s särskilda utbildningsprogram, vilket betyder att UR:s kompletterande verksamhet stärker UR:s kärnverksamhet.

8 HUR PUBLIC SERVICE UPPDRAG SKA UTFORMAS

8.4.2 Ett brett formulerat innehållsuppdrag

UR instämmer i kommitténs bedömning att innehållsuppdraget under nästa tillståndperiod bör vara brett formulerat. Det är viktigt för public service-företagens oberoende och integritet att innehållsuppdraget inte är detaljreglerat. UR instämmer vidare i kommitténs bedömning att det breda innehållsuppdraget är en viktig del av den demokratiska infrastrukturen samt att det är en förutsättning för att public service även fortsättningsvis ska vara en angelägenhet för hela befolkningen och åtnjuta ett högt förtroende hos allmänheten. UR:s särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag både stärker public service demokratiska nyttighet och bidrar till mediemångfalden. I dagens komplexa medielandskap är UR en pålitlig källa vars fokus ligger på att utbilda och folkbilda och därför stärker människors förståelse, tillit och förmåga att fatta medvetna beslut baserade på kunskap. Det är en förutsättning för en levande demokrati.

Därför bejakar UR kommitténs bedömning att public service-företagen bör erbjuda ett mångsidigt programutbud som ska utmärkas av hög kvalitet, nyskapande form och innehåll, samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. I detta ligger också att tillhandahålla ett varierat utbud på det svenska språket, utforma tillgängliga program, spegla förhållanden i hela landet och hela befolkningen.

Mot bakgrund av betydelsen och vikten av det breda uppdraget ser UR en risk att företaget trots allt får en snävare ram när kommittén poängterar att public service-företagen ska prioritera de områden som de kommersiella aktörerna inte täcker. Utgångspunkten borde i stället vara att flera perspektiv är berikande för svensk mediemångfald och svensk journalistik eftersom olika medier tar sig an samma områden på olika sätt. Dessutom förändras de områden som kommersiella medier inte täcker, eller inte kan tillgodose, över tid.

8.4.3 Betydelsen av att programverksamheten utövas opartiskt och sakligt

UR instämmer i kommitténs bedömning att programverksamheten ska utövas opartiskt och sakligt och med beaktande av en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet samt att det är helt centralt för allmänhetens förtroende. Detta är en helt nödvändig och grundläggande utgångspunkt för UR:s särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag, liksom det är en förutsättning för både relevans och allmänhetens förtroende för public service.

Villkor om en opartisk och saklig programverksamhet med tillhörande uppföljning och granskning är villkor som har funnits sedan public services sändningar inleddes. Tillsammans med ett transparent granskningssystem utgör kraven på opartiskhet och saklighet en stabil grund för allmänhetens höga förtroende för public service-verksamheten. UR genomför årliga undersökningar bland allmänheten och på utbildningsområdet för att mäta förtroende, rekommendationsvilja och relevans. Dessutom deltar UR i SOM-undersökningen, följer

utvecklingen av svensk medieforskning samt bevakar olika årliga mätningar som till exempel Mediebarometern, Förtroendebarmetern och Svenskarna och internet. Det bidrar till en bred och nödvändig kunskapsgrund att stå på för att kunna bedöma public service opartiskhet och saklighet.

8.4.4 Svenska språket och en svensk kontext

UR bejakar kommitténs förslag att public service-företagen fortsatt ska erbjuda ett varierat utbud på det svenska språket och ha ett särskilt ansvar för det svenska språket. UR har inga invändningar emot att språkvårdsfrågor inte bara bör utan ska särskilt beaktas i verksamheten. UR välkomnar att kommittén poängterar att UR:s programverksamhet har stor betydelse för att stärka språkkunskaper hos olika målgrupper och hur viktigt kunskaper i svenska språket är för utbildning, arbete och integration i samhället.

Språk är ett av UR:s fokusområden i programverksamheten. Hur svenska språket används i UR:s utbud är avgörande för hur lyssnaren och tittaren upplever kvaliteten i innehållet. Därför ställer UR krav på god språklig kvalitet för hela UR:s programutbud. Med tanke på UR:s kunskapsuppdrag och genomslagskraft ska svenska språket anpassas till sammanhang, målgrupp och programmets lärande syfte. UR vill bidra till allas rätt att utveckla ett rikt språk för att kunna klara sig i samhället och att stärka svenska språkets utveckling i en global medievärld. UR genomför kontinuerligt större språksatsningar med ett språkstärkande utbud där svenska språket står i centrum.

Kommittén anser att public service-företagens utbud på svenska ska spegla en svensk verklighet och utgå från svenska perspektiv. Här vill UR poängtera att målet med UR:s utbud är att nå en god lärandeffekt. För att nå det är identifikation viktigt, vilket innebär att spegling av olika perspektiv och olika verkligheter är grundläggande i UR:s programverksamhet och för UR:s uppdrag.

8.4.5 Folkbildningsuppdraget

UR bejakar förslaget om att det inte längre ska ställas krav på UR att vidga sitt utbildningsutbud, i betydelsen att UR ska öka sin programverksamhet på utbildningsområdet under tillståndsperioden. UR vill samtidigt poängtera att UR aldrig har tolkat ordet utvidga som ett krav på volymökning utan snarare som utveckling av programverksamheten vilket UR även fortsättningsvis kommer att arbeta med. Kommittén uttrycker att det finns viss oro för ökad konkurrens bland läromedelsförlag som tillhandahåller digitala läromedel. UR ser ingen större risk för det eftersom UR inte ska och inte producerar läromedel. UR kombinerar journalistikens arbetsmetoder och berättande med kunskaper om pedagogik och lärandets progression i programproduktionen. UR:s roll är att bredda, förstärka och komplettera de insatser som görs av andra aktörer inom utbildningsväsendet.

UR bejakar betänkandets förslag att villkoret om att programutbudet som helhet ska präglas av folkbildningsambitioner fortsatt ska gälla även nästa tillståndsperiod. UR delar kommitténs bedömning att folkbildningsuppdraget är en central del av public service demokratiska uppdrag och att det kommer bli allt viktigare under nästa tillståndsperiod. UR:s utbildnings- och folkbildningsuppdrag bidrar till att minska kunskapsklyftor i samhället och möta aktuella kunskapsbehov i hela befolkningen för att till exempel stå emot desinformation och påverkanskampanjer. Detta förutsätter dock att UR har förutsättningar och medel för att möta användarna med ett högkvalitativt innehåll där användarna befinner sig.

UR välkomnar kommitténs bedömning att folkbildning är en central del av innehållsuppdraget samt att kommittén lyfter vikten av UR:s folkbildningsuppdrag och betydelsen av UR:s folkbildande programutbud för det livslånga lärandet. Genom att kombinera journalistik och pedagogik producerar UR redan i dag utbildande och folkbildande program med en tydlig inriktning på lärande och pedagogik. Att producera program med pedagogiska förtecken kräver en särskild behovs- och målgruppsanalys, vilket UR har utvecklat under lång tid. Inom folkbildningsområdet kan det handla om specifika kunskapsbehov bland målgrupper som unga vuxna, grupper med migrationserfarenhet, föräldrar och pensionärer, eller breda samhällsbehov som att öka kunskaper och förståelse kring AI i hela befolkningen. På så sätt stärker UR:s folkbildningsutbud olika målgruppers rätt till bildning utifrån sina förutsättningar, hela livet. UR:s lärande folkbildningsutbud förstärker och kompletterar de övriga public service-företagens uppdrag och utbud. Kombinationen av tre public service-företag med olika uppdrag är kärnan i hur public service stärker folkbildning för hela landet. UR har till kommittén tydligt visat på identifierade samhällsbehov av demokratistärkande satsningar genom nya folkbildningssatsningar för unga vuxna men konstaterar att betänkandet inte innehåller några förslag på ytterligare medel för UR att utveckla detta område. Det får konsekvenser för UR:s möjligheter att möta reella kunskapsbehov i samhället.

UR välkomnar kommitténs bedömning att medie- och informationskunnighet (MIK) är en naturlig och viktig del av UR:s folkbildningsuppdrag, samt en självklar del av UR:s utbildningsuppdrag. UR har arbetat med medie- och informationskunnighet i snart trettio år, följt medielandskapets utveckling och producerat kunskapsprogram inom aktuella områden för olika målgrupper. Det snabba tempot i utvecklingen, det nya säkerhetspolitiska läget och en orolig samhällsutveckling i världen har tydliggjort ökade kunskapsbehov i hela befolkningen för att förstå källor och sammanhang och för att stå emot desinformation och påverkanskampanjer. UR:s MIK-utbud når både unga och äldre, och bidrar till nödvändiga demokratiska färdigheter som blir alltmer centrala i vårt samhälle. I proposition 2018/19:136 *Ett modernt public service nära publiken* pekas UR ut att ha ett särskilt ansvar för att bidra till att stärka människors medie- och informationskunnighet. UR konstaterar att kommittén varken föreslår att ge UR ett särskilt ansvar eller ett särskilt uppdrag kring MIK i nästa

tillståndsperiod. UR har i sitt fördjupade budgetunderlag till kommittén visat på kraftigt ökade kunskapsbehov i samhället inom medie- och informationskunnighet och på vilket sätt UR kan möta dessa men konstaterar att inga ytterligare medel föreslås tillföras UR. Konsekvenserna därav blir självfallet att UR:s möjligheter att utveckla programverksamheten för att möta nya kunskapsbehov i en orolig tid blir begränsad.

8.4.6 Journalistik för hela landet

Förslaget rör nyhetsjournalistik och berör således inte UR:s verksamhet. Därför väljer UR att inte yttra sig kring kommitténs förslag.

8.4.7 Speglingsuppdraget

UR har inget att invända mot kommitténs förslag att villkoret om spegling ändras så det framgår att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och hela befolkningen, eftersom UR redan i dag har fullt fokus på detta i sitt speglingsarbete.

UR instämmer i kommitténs bedömning att speglingsuppdraget fortsatt är av stor vikt för public service-företagen och spelar en viktig roll för yttrandefriheten och det gemensamma samtalet. UR håller även med om att public service, genom sin starka och breda förankring, har en unik möjlighet och ett stort ansvar att spegla förhållanden i hela landet och alla människor som bor i Sverige.

UR har inga invändningar mot att villkoret att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv tas bort eftersom kommittén betonar att förändringen handlar om detaljsvårigheter i redovisningen till granskningsnämnden.

Kommittén betonar dessutom att förslaget till förändring inte ska påverka andra krav som ställs på företagen när det gäller jämställdhet och mångfald, till exempel demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen (2010:696). Utöver detta föreslår kommittén att i den nya public service-lagen föra in en skrivning motsvarande den så kallade demokratibestämmelsen, vilket UR ser som en ytterligare garant för att utgå från alla människors lika värde och tillgodose olika perspektiv, vilket är grundläggande för public service-uppdraget.

UR vill också betona att för UR är det självklara journalistiska utgångspunkter att ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningyttringar liksom att spegla alla som tar del av programutbudet. Därför kommer UR även fortsättningsvis att arbeta för att tillgodose jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. För att UR ska vara en relevant medieaktör för hela landet och skapa nytta och kunskap för användarna måste såväl innehåll som form i UR:s programutbud utgå från användarnas verklighet, behov och mediekonsumtionsmönster. Detta oavsett om programmen vänder sig till de många eller de få.

För att UR ska nå god lärandeeffekt är spegling en viktig parameter i UR:s bildande och utbildande programproduktion. Därför är det viktigt för UR att spegla livsvillkor i hela landet och att människor med olika erfarenheter och perspektiv syns och hörs i programmen.

UR kommer att fortsätta utföra årliga större attitydundersökningar bland befolkningen för att mäta hur UR:s utbud upplevs och används. Likaså kommer UR fortsätta arbeta med framtagna verktyg för att säkerställa att produktioner och produktionsutlägg bedrivs ur ett speglingsperspektiv. Resultaten från de årliga attitydmätningarna visar att UR lyckas med detta.

8.4.8 Stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken

UR har inget att invända mot kommitténs förslag om att public service-företagens förstapubliceringar på vart och ett av de nationella minoritetsspråken, samt för UR och SVT även på teckenspråk, under nästa tillståndsperiod ska öka jämfört med 2025 års nivåer.

UR instämmer i kommitténs bedömning om att krav på att öka utbudet på respektive språk, utöver ovan förslag, skulle kunna riskera att gå ut över kvaliteten i utbudet.

Eftersom begreppet *det samlade utbudet* får en annan innebörd i ett teknikneutralt uppdrag kan UR inte tillstyrka förslaget om att det samlade utbudet på de nationella minoritetsspråken samt teckenspråk ska minst uppgå till den nivå som uppnås 2025.

Av samma skäl kan UR inte heller tillstyrka förslaget om att public service-företagens samlade utbud på jiddisch ska öka under tillståndsperioden jämfört med 2025 års nivå.

Ett kommande teknikneutralt public service-uppdrag får konsekvenser för hur villkoren som rör de nationella minoritetsspråken och teckenspråk formuleras.

I dagens sändningstillstånd utgörs det samlade utbudet av förstasändningar, reprisar samt i mindre omfattning förstapubliceringar på UR Play. Med ett teknikneutralt uppdrag där UR ges större flexibilitet att avgöra var programutbudet ska publiceras – antingen enbart på UR Play eller i både marknätet samt på UR Play – blir villkoret om att det samlade utbudet inte får understiga 2025 års nivå problematisk. Då krävs att UR antingen fortsätter att huvudsakligen sända detta utbud i marknätet eftersom en timme i marknätet kan innebära tre timmar i volym - det vill säga en förstasändning samt reprisar av denna – medan en timme på UR Play ger en timme i volym, eftersom det inte finns några reprisar online.

Konsekvenserna av villkoret som det är formulerat i betänkandet är att UR fortsatt blir bundet vid att sända en viss volym i marknätet för att det samlade utbudet ska nå upp till minst 2025 års nivåer. Därmed blir föreslagen formulering av villkoret inte teknikneutral.

Begrepp som *det samlade utbudet* (se ovan) liksom *förstasändningar* kommer inte att kunna användas som jämförelse framåt då såväl sänt som tillhandahållet utbud kommer att ingå i den totala volymen. Dessa begrepp kommer i stället att behöva kompletteras och/eller bytas ut mot andra begrepp som ger en rättvisande utgångspunkt för kommande period.

UR instämmer därför i kommitténs förslag om att förstasändningar bör bytas ut till förstapubliceringar eller motsvarande begrepp som omfattar såväl sändningar som tillhandahållanden på public service-företagens plattformar på internet.

Med ett teknikneutralt public service-uppdrag är det flera begrepp och villkorsformuleringar som behöver ses över för att skapa förutsättningar för att kunna göra jämförelser mellan nuvarande och nästkommande tillståndsperiod. Eftersom de närmare formuleringarna av villkoren i kommande uppdragsdokument kommer att beslutas av regeringen är det viktigt att programföretagen ges möjligheter att i god tid före beslut lämna synpunkter till Kulturdepartementet i dessa frågor. Se även svar under avsnitt 15.3.3.

UR instämmer i kommitténs bedömning att programutbudet ska ha relevans för de berörda grupperna men ställer sig tveksam till att införa detta som ett krav då det kan bli problematiskt att tydligt redovisa *hur* UR har uppfyllt detta krav. UR lägger stor vikt vid att programutbudet upplevs som relevant av de berörda grupperna. Genom de återkommande dialoger UR har med företrädare för de nationella minoritetsspråken samt svenskt teckenspråk utbyts kunskap om och behov i de olika användargrupperna som bidrar till att de program som produceras upplevs som relevanta och trovärdiga och blir använda av berörda grupper. UR redovisar i public service-redovisningen resultaten av dialogerna och hur de bidrar till att programutbudet upplevs som relevant av målgrupperna. Mer detaljerat än så blir svårt att redovisa.

UR instämmer även i kommitténs bedömning om att det fortsatt bör finnas möjlighet för public service-företagen att sinsemellan dela upp ansvaret för olika slags insatser. Det möjliggör för programföretagen att använda resurserna effektivt och skapa ett utbud som både möter målgruppernas behov och tar tillvara den specifika kompetens som respektive företag har. UR instämmer vidare i kommitténs bedömning att det fortsatt bör ställas krav på public service-företagen att ha en kontinuerlig dialog med de berörda grupperna i syfte att utbudet ska hålla hög kvalitet och upplevas som relevant av målgrupperna.

Behoven av relevant programutbud på de nationella minoritetsspråken och på svenskt teckenspråk är betydande och UR har till public service-kommittén framfört möjligheten att kunna producera ett utökat programutbud, till exempel för att möta upp behovet av olika språkliga nivåer. För att kunna göra detta med bibehållen kvalitet krävs dock en ökad medelstillsdelning vilket kommittén inte har föreslagit.

UR delar kommitténs bedömning att när uppdraget på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk blir teknikneutralt får public service-företagen ökade möjligheter att utveckla funktionaliteten och synligheten av programutbudet på sina plattformar. UR vill dock påpeka att detta kan medföra ökade kostnader för bolagen (se även kommentarer till kapitel 11).

8.4.9 Utbud på andra minoritetsspråk

UR instämmer i kommitténs bedömning att uppdraget som gäller andra minoritetsspråk än de nationella och teckenspråk även fortsatt bör vara formulerat på ett övergripande sätt för att möjliggöra för public service-företagen att anpassa omfattningen och utbudet utifrån behov och förändringar i samhället. Plötsliga behov kan uppstå på grund av omvärldshändelser som till exempel krig eller naturkatastrofer som public service-företagen behöver ha möjlighet att möta upp. När kriget i Ukraina bröt ut och flyktingar från Ukraina kom till Sverige kunde UR under våren 2022 snabbt texta och dubba närmare 200 utbildningsprogram på ukrainska för alla årskurser för att det skulle finnas användbart programutbud tillgängligt för lärare i hela landet att visa i mötet med de nya eleverna.

9 SAMVERKAN MED OCH HÄNSYN TILL KVALITATIVA NYHETSMEDIER

9.2.5 Övervägande och förslag

Förslagen om reglerad samverkan mellan public service-företagen och kvalitativa nyhetsmedier liksom krav på SR och SVT att årligen redovisa hur de använder text i sin nyhetsverksamhet rör inte UR:s verksamhet.

10 SAMVERKAN FÖR ATT STÄRKA EN LIVSKRAFTIG PRODUKTIONSMARKNAD I HELA LANDET

10.3.3 Överväganden och förslag

UR delar kommitténs bedömning att public service-företagen har en stor betydelse för den svenska produktionsmarknaden. UR har heller inget att invända mot förslaget att det fortsatt ska ställas krav på public service-företagen att bidra till en livskraftig produktionsmarknad i hela landet. UR vill dock påpeka att i dagsläget är de allra flesta produktionsbolag lokaliserade i storstadsregionerna vilket begränsar möjligheterna att anlita produktionsbolag över hela landet. Produktionsbolag på mindre orter är dessutom ofta inriktade på till exempel att producera företagsfilmer eller läromedel och ofta är det fåmansbolag vilket gör att de därför saknar den kompetens och de försäkringar som krävs för att kunna producera programinnehåll till UR. Undantaget från ovan är mindre produktionsbolag med kompetens kring de nationella minoriteterna. Inom utbudet för nationella minoritetsspråk har UR återkommande lagt ut beställningar på mindre produktionsbolag placerade utanför storstadsregionerna.

UR har sedan 2020 ökat andelen produktionsutlägg både inom radio- och tv-produktioner: Inom tv har andelen produktionsutlägg av sändningsvolymen ökat med 53 procent, inom

radio uppgår ökningen till drygt 20 procent. UR arbetar aktivt med att undersöka möjliga nya produktionsbolag att samarbeta med, både större och mindre, runt om i landet.

UR instämmer även i kommitténs bedömning om att krav på en i förväg uppställd bestämd andel extern produktion skulle riskera att skifta fokus från att låta det bästa programförslaget styra till att arbeta för att fylla en på förhand bestämd produktionskvot. Ett sådant krav fanns tidigare på UR och SR att i samband med budgetunderlaget, som då skickades in årligen till regeringen, ange i vilken utsträckning bolagen avsåg att satsa på extern radioproduktion. Detta krav togs bort 2020.

Programverksamheten som helhet ska utmärkas av hög kvalitet, nyskapande form och innehåll vilket leder till att kvalitet och bästa programförslag är styrande även när det kommer till utlägg på produktionsbolag. UR anser därför att kravet om att företagens organisation för inköp och beställning av extern produktion utöver tydlighet även ska präglas av framförhållning bör formuleras övergripande.

UR instämmer vidare i kommitténs bedömning att frågan om momskompensation bör utredas i syfte att skapa konkurrensneutralitet mellan public service-företagens egen produktion och externa produktioner.

11 TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

11.4.3 Överväganden och förslag

UR instämmer i kommitténs förslag om att villkoren om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning görs teknikneutrala.

UR anser dock att det finns skäl att diskutera konsekvenserna för public service-företagen om villkoren för tillgänglighet på internet ska vara desamma som villkoren för tillgänglighet i marknätet vid en teknikneutral reglering. UR anser att detta borde ses över i dialog med berörda parter innan beslut fattas kring hur villkoren ska utformas.

UR anser att kommitténs bedömning att de särskilda tillgänglighetsbesluten för UR och SVT som fortsatt kan avse kortare period än tillståndsperioden är problematiska av just ovanstående resonemang. Eftersom kommittén inte har tittat på de särskilda tillgänglighetsbesluten för personer med funktionsnedsättning i den här utredningen finns inget underlag för hur de särskilda tillgänglighetsbesluten ska fattas eller vad de ska innehålla. Det är i dessa beslut som kvantitativa krav ställs på omfattningen av UR:s tillgänglighetstjänster och det är dessa villkor som behöver bedömas ur ett perspektiv om teknikneutralitet.

UR anser att villkoren för tillgänglighet inte bör formuleras i särskilda tillgänglighetsbeslut av regeringen utan behandlas tillsammans med resten av UR:s public service-uppdrag. Detta för att inte frångå principen om att public service-uppdraget bereds samlat i ett sammanhang som inkluderar samtliga villkor för den kommande tillståndsperioden och som beslutas av riksdagen samt att det möjliggör en hållbar och långsiktig planering av utvecklingen av UR:s tillgänglighetstjänster och dess kostnader.

UR invänder därför mot att tillgänglighetsbesluten fattas av regeringen utan att dessa har beretts och beslutas av riksdagen som en del av UR:s kommande public service-uppdrag.

Utökade krav på tillgänglighetstjänster både på internet och för marknätet kommer att innebära ökade kostnader för UR i form av både planering, investering och teknisk utveckling som inte fullt ut går att förutsäga i dagsläget. Krav på nya tillgänglighetstjänster eller högre kvoter på befintliga tillgänglighetstjänster bör därför även åtföljas av resursförstärkning till programföretagen.

Ny teknik och AI

UR bejakar kommitténs bedömning om att ny teknik och utveckling av AI kan vara *en* möjlighet för utveckling av nya eller befintliga tillgänglighetstjänster. UR följer den digitala teknikutvecklingen på marknaden som kan bidra till nya tillgänglighetstjänster och tillgänglighetsfunktioner. Men AI-teknik som kan öka tillgängligheten innebär inte nödvändigtvis förbättrad tillgänglighet för användarna eller kostnadsbesparingar för UR:s del. UR har som public service-företag ett särskilt ansvar att både producera, distribuera och tillhandahålla tillgängligt utbud med högsta kvalitet och med relevans för användarna. Funktionsrättsorganisationerna Hörselskadades Riksförbund, Funktionsrätt Sverige, Synskadades Riksförbund, Förbundet Sveriges Dövblinda, Unga Hörselskadade, Unga med synnedsättning samt Dövblind Barn och Unga, lämnade till public service-kommittén in en gemensam skrivelse där man framförde att *”public service för många med funktionsnedsättning är det enda tillgängliga och användbara alternativet på mediemarknaden.”* UR behöver därför beakta nya innovationer med försiktighet och i möjligaste mån använda sig av teknik för utveckling av tillgänglighetstjänster- och funktioner som målgruppen anser håller en tillräckligt hög standard och som inte drabbar personer med funktionsnedsättning till det sämre eller påverkar användningen av UR:s tillgängliga utbud på något sätt negativt.

Samarbete för utveckling av nya tjänster

UR instämmer i kommitténs bedömning att public service-företagen bör samverka såväl med varandra som med andra medieaktörer i branschen i arbetet med att utveckla tjänster som underlättar tillgängligheten till utbudet. Exempelvis ser UR möjligheter att samverka med systerbolagen SVT:s och SR:s digitala avdelningar för att ytterligare utveckla tillgängligheten av public service på internet. Det skulle kunna vara ett sätt för public service-företagen att

gemensamt utveckla tillgängligheten, hålla jämna steg med nya branschstandarder inom tillgänglighet samt att kunna erbjuda nya lösningar på tillgänglighet för public service-publiken i stort.

Tillgänglighet i kris och vid höjd beredskap

Att tillgänglig och kvalitativ samhälls- och säkerhetsinformation når fram till personer med funktionsnedsättning i händelse av kris, skärpt beredskap och i högsta beredskap är ett viktigt uppdrag för public service och för UR, vilket inte minst visade sig under coronapandemin då UR på ett tidigt stadium kunde nå ut och bemöta behovet av aktuellt och anpassat innehåll för målgrupper med särskilda behov och personer med funktionsnedsättning. Kommitténs förslag om ett förtydligt och utökat beredskapsuppdrag för UR kräver både nya investeringar och övningar för att säkra att anpassat och tillgängligt innehåll når personer med funktionsnedsättning på bästa möjliga sätt. I händelse av kris, skärpt och högsta beredskap är det avgörande att UR:s pedagogiska innehåll når fram till exempelvis grupper av människor som är helt beroende av innehåll på teckenspråk eller innehåll anpassat för hörselskadade eller synskadade. Men även anpassat för personer med särskilda behov eller som har ett annat modersmål än svenska. För att UR ska kunna säkra tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i både säkerhets- och beredskapssyfte, med robust teknisk infrastruktur samt kompetens för distribution vid höjd beredskap, behöver UR få stärkta medel (se kapitel 19 medelstilldelning, 19.6 överväganden och förslag). UR instämmer därför även i funktionsrättsorganisationernas skrivelse till kommittén till public service-utredningen om att *“public service bör tillföras stärkta resurser för utveckling av tillgängligt innehåll, för opartisk nyhetsbevakning och kvalitativ beredskaps- och säkerhetsinformation.”*

Att finnas där målgruppen är – en demokratifråga

I dialog med företrädare för funktionsrättsorganisationer understryks återkommande behovet av att UR behöver finnas där användarna är, både på externa digitala plattformar på internet och i sociala mediekkanaler. I händelse av kris och skärpt beredskap är det avgörande att UR når målgrupperna med specifikt innehåll på externa plattformar eftersom majoriteten av målgrupperna är samlade där. För att kunna motverka och minska riskerna av ryktesspridning, missförstånd och falsk information bland målgruppen personer med funktionsnedsättning är det viktigt att UR redan finns i dessa kanaler med sin oberoende, pedagogiska och faktabaserade journalistik. En flexibel distribution av innehåll för personer med funktionsnedsättning skulle kunna stärka målgruppernas trygghet och säkerhet i händelse av kris, skärpt och högsta beredskap.

12 SPONSRING

12.5 Överväganden och förslag

UR har i dag rätt att sända och tillhandahålla så kallade indirekt sponsrade program men har inte rätt att sända eller tillhandahålla direkt sponsrade program. Indirekt sponsring förekommer i UR:s programverksamhet främst i inköpta program.

För UR är möjligheten till indirekt sponsring viktig precis som kommittén beskriver för att kunna ha en variation av produktionsformer och är en förutsättning för att kunna sända och/eller tillhandahålla vissa samproduktioner eller inköpta program (framför allt dokumentärer producerade av fristående produktionsbolag). Möjligheten till indirekt sponsring är därför också, som kommittén noterar, viktigt för den fristående produktionsmarknaden.

UR instämmer mot bakgrund av ovan i kommitténs bedömning att inga ändringar bör göras när det gäller public service-företagens möjligheter att sända och tillhandahålla indirekt sponsrade program.

13 SIDOVERKSAMHET

13.4 Överväganden

UR instämmer med kommittén om att sidoverksamhet som bedrivs på ett ansvarsfullt sätt kan leda till ökad kostnadseffektivitet och samhällsnytta. Den nuvarande utformningen av regleringen av sidoverksamhet innebär dock att UR i princip inte kan bedriva sådan verksamhet. Detta eftersom omfattningen av tänkbara sidoverksamheter i UR:s fall skulle generera intäkter i en så begränsad omfattning att varje sidoverksamhet för sig inte skulle kunna bära sina egna kostnader. Detta innebär att UR inte kan bedriva verksamheten på det mest kostnadseffektiva eller samhällsnyttoskapande sättet då UR till exempel inte kan hyra ut outnyttjade produktionsresurser eller upplåta rättigheter till andra. UR ser därför positivt på att kommittén, även om den inte föreslår någon ändring i regleringen, ändå öppnar upp för att det finns situationer där kravet på att bedriva verksamheten effektivt är prioriterat och överordnat den detaljerade regleringen om sidoverksamhet.

14 FÖRHANDSPRÖVNING AV NYA TJÄNSTER

14.5 Systemet med förhandsprövning bör finnas kvar

Såsom UR anfört i tidigare utredningar och även fört fram till kommittén så delar UR inte kommitténs bedömning att systemet med förhandsprövning är förenligt med yttrandefrihetsgrundlagen. Även om förhandsprövningen inte innefattar någon granskning av

ett bestämt innehåll med i förväg kända yttranden så har UR svårt att se hur till exempel en tjänsts värde för allmänheten ska kunna bedömas utan att tjänstens innehåll blir en del av bedömningen. En förhandsprövning kommer därför att innebära en bedömning av om ett visst innehåll ska få tillhandahållas eller inte. Förhandsprövningen står därmed enligt UR i strid med förbudet mot hindrande åtgärder.

UR delar inte heller kommitténs bedömning om att för det fall systemet avskaffades det skulle behöva ersättas med en betydligt mer specifik reglering av public service-uppdraget.

UR delar kommitténs bedömning om att anledningen till att systemet inte har använts sedan det ändrades 2020 beror på att programföretagen under denna period inte startat någon tjänst som borde ha anmälts.

15 UPPFÖLJNING AV PUBLIC SERVICE-UPPDRAGET

15.2 Betydelsen av uppföljning och granskning

UR instämmer i kommitténs bedömning att granskningsnämndens uppföljning av hur public service-uppdraget uppfylls och nämndens granskning i efterhand av innehållet i publiceringar från public service-företagen, på granskningsnämndens initiativ eller efter anmälan från allmänheten, är grundläggande för allmänhetens förtroende för public service. Men UR vill samtidigt påpeka att det inte är granskningen i sig som skapar förtroende för verksamheten. Grunden till användarnas förtroende för programverksamheten är att den utövas opartiskt och sakligt och utgår från en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet samt att public service-företagen erbjuder ett innehåll som är relevant och uppskattat.

Förtroendet för public service är högt och stabilt vilket syns bland annat i de återkommande SOM-undersökningarna, De årliga attitydundersökningar som utförs på UR:s uppdrag visar att förtroendet för UR hos lärare, den målgrupp som har störst kännedom om UR:s utbud, är mycket högt. I den senaste undersökningen som Demoskop utfört på uppdrag av UR ansåg hela 91 procent av de tillfrågade lärarna att UR:s utbud är trovärdigt, 86 procent att utbudet är användbart och 84 procent att det är relevant. Det höga förtroendet manifesteras även i en ökad användning av UR:s programutbud. Under det första halvåret 2024 har användningen på UR Play ökat med 20 procent och användningen av UR:s programutbud har sedan 2020 ökat med hela 127 procent.

15.3.2 Information till allmänheten om uppdraget och hur det uppfylls

UR välkomnar kommitténs bedömning om att huvudsyftet med public service-redovisningarna i fortsättningen bör vara att utgöra ett underlag för granskningsnämndens bedömning av om företagen har uppfyllt sina uppdrag och inte som i dag även bland annat

syfta till att informera allmänheten om hur avgiftsmedlen används. UR ser värdet av kommitténs förslag om att företagen, förutom de årliga redovisningarna, ska tillhandahålla en sammanfattande information till allmänheten om hur uppdraget har uppfyllts under året. Arbetet med public service-redovisningarna kan därmed fokuseras på ett sätt som bör innebära att slutprodukten blir mindre omfattningsrik samt tar mindre tid i anspråk att ta fram då det huvudsakliga syftet blir tydligare. Samtidigt skapas reella möjligheter att på ett lättillgängligt vis för allmänheten beskriva hur public service-uppdraget har uppfyllts.

Redan i dag finns i medelsvillkoren ett generellt villkor om att public service-företagen på olika sätt ska stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten. UR anser att ett nytt villkor om att företagen bör informera allmänheten av hur uppdraget uppfyllts inte bör bli alltför detaljerat vad gäller hur denna information bör utformas. Detta för att inte låsa företagen till en viss form för informationen utan att företagen i stället utifrån sina särskilda uppdrag har möjlighet att utveckla och anpassa informationen så att den når så många som möjligt.

15.3.3 Redovisningsvillkoren ska anpassas till ett teknikneutralt uppdrag

UR instämmer i kommitténs förslag om att redovisningsvillkoren ska omformuleras och anpassas till ett teknikneutralt public service-uppdrag som omfattar både sändningar och tillhandahållanden av radio och tv. UR anser att detta arbete bör ske i dialog med programföretagen för att säkerställa att redovisningsvillkoren kommer att vara hållbara under hela nästa tillståndperiod samt att det blir tydligt hur programföretagen med teknikneutrala uppdrag ska redovisa hur uppdragets olika villkor har uppfyllts. Se även svar under kapitel 8.4.8.

UR välkomnar kommitténs konstaterande att public service-redovisningarna numera följer en i hög grad gemensam redovisningsform och att villkoret om att åstadkomma en gemensam redovisningsform därför föreslås ersättas av ett krav om att så långt som möjligt använda en gemensam redovisningsform.

De tre public service-företagen har ett nära och kontinuerligt samarbete under året för att utveckla redovisningarna i gemensam riktning så långt det är möjligt. Men då de tre public service-företagen har olika uppdrag, förutsättningar och mål kan inte alla definitioner eller indikatorer vara gemensamma. Varje programföretag behöver ge egna exempel och beskrivningar och ibland även egna definitioner och indikatorer som bäst motsvarar det specifika uppdraget.

15.3.4 Redovisningen av innehållstjänster, folkbildningsuppdraget och intäkter vid sidan av public service-avgiften

UR har i sak inget att invända mot att villkoret om att i sina public service-redovisningar redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för

kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats under året ska ändras så att kravet omfattar alla innehållstjänster som företagen erbjuder allmänheten. UR anser att UR redan i dag utförligt redovisar alla olika innehållstjänster årligen i UR:s public service-redovisning. UR anser därför, om villkoret införs, att redovisningen av dessa bör hållas på en övergripande nivå. Risken finns att krav på en detaljerad redovisning av redan existerande liksom nya innehållstjänster leder till omfattande och tidskrävande arbete med att i detalj beskriva de olika innehållstjänsterna.

UR har inget att invända mot kommitténs bedömning att i redovisningen av vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet bör ingå att redovisa om en digital innehållstjänst faller inom ramen för kärnverksamhet eller kompletterande verksamhet.

15.3.5 Utveckling av granskningsnämndens bedömningar

UR har i sak inget att invända mot kommitténs bedömning om att granskningsnämnden i sina bedömningar av om public service-företagen uppfyllt sina uppdrag bör kunna fördjupa bedömningarna utifrån ett urval av villkor. UR vill dock understryka vikten av förutsägbarhet och att granskningsnämnden ger public service-företagen möjlighet att inkomma med väsentliga underlag för att granskningsnämnden ska kunna göra en rättvisande bedömning av om företagen har levt upp till sina public service-uppdrag. UR har i sina svar till public service-utredningen påpekat att granskningsnämnden vid några tillfällen har ändrat bedömningsgrunden för ett visst villkor utan att i förväg ha gett UR möjlighet att till nämnden inkomma med det underlag som krävs.

UR har i uppdrag att bedriva programverksamhet i allmänhetens tjänst och finansieras genom en inkomstbaserad public service-avgift som samlas in via skattsedeln. För UR är det därför av största vikt att hantera de medel som tilldelas bolaget på ett ansvarsfullt sätt och att redovisa detta så transparent som möjligt. Det är därför både rimligt och önskvärt att verksamheten granskas och att programföretagen redovisar verksamhetens så transparent som möjligt. För att redovisningen ska bli fullständig är det därför också rimligt att granskningsnämnden efterfrågar det underlag som nämnden behöver för att kunna göra en fullgod granskning.

15.4.1 En extern analys av produktivitet och effektivitet

UR instämmer i kommitténs resonemang kring komplexiteten av att bedöma programföretagens kostnadseffektivitet, det vill säga förhållandet mellan måluppfyllelse och resursförbrukning i verksamheten. Kostnaden för antalet producerade timmar och programinnehållets kvalitet eller effekt hos målgrupperna är olika saker. Att ta fram nyckeltal i form av kostnader per producerad timme är inte rättvisande, något som UR påpekat i sina public service-redovisningar under flera år. En programserie riktat till en liten målgrupp med

specifika behov, som till exempel teckenspråkstalande, kan inte jämföras med en programserie som riktar sig till en bred målgrupp, varken vad gäller produktionskostnader, användning eller hur programmen tas emot av användarna.

Granskningen av public service-företagens arbete med produktivitet och effektivitet är i dag en uppgift för granskningsnämnden och det är för UR oklart varför ytterligare granskning ska göras. För det fall att ett oberoende institut gör en extern analys av public service-företagens arbete med produktivitet och effektivitet, liknande den som Oslo Economics gjorde av NRK (Norsk rikskringkastning) 2021, bör en grundläggande utgångspunkt vara att analysen inte ska omfatta företagets publicistiska arbete för att inte riskera att påverka företagets oberoende. UR vill dock understryka vikten av att en sådan analys, om den alls tillsätts, görs i slutet av tillståndsperioden för att undvika att programföretagen hamnar i en utredningsliknande situation mitt under tillståndsperioden.

15.4.2 Studier av centrala aspekter av public serviceföretagens verksamhet

Med ett uppdrag i allmänhetens tjänst anser UR att det är självklart och helt rimligt att public service-företagen granskas. Denna granskning, som är omfattande, är viktig för public service-företagens legitimitet. UR ser positivt på att studier av public service utförs av oberoende forskningsinstitutioner som kan bidra till att öka kunskapen kring public service, inte minst dess påverkan på mediemarknaden och dess bidrag till mediemångfalden. De studier som löpande utförs vid landets forskningsinstitutioner kring exempelvis förtroendet för public service och dess roll på mediemarknaden bidrar alla till att public service genomlysas och offentligt diskuteras vilket bidrar till att stärka programföretagens legitimitet.

Frågan om hur public service-företagen lever upp till villkoren om opartiskhet och saklighet prövas genom granskningsnämndens, efter anmälan eller på eget initiativ, granskning i efterhand av enskilda program. Dessutom bedömer granskningsnämnden genom public service-redovisningarna hur programföretagen lever upp till sina public service-uppdrag. UR avvisar därför förslaget om att regeringen ska ge i uppdrag till Mediemyndigheten eller granskningsnämnden att genomföra ytterligare granskningar för att belysa centrala aspekter av public service-företagens verksamhet, i syfte att stärka public service-verksamhetens legitimitet och höga förtroende.

Förtroendet för public service i Sverige, som kommittén redogör för i betänkandets kapitel fyra, är högt och stabilt över tid både i ett nationellt och internationellt perspektiv. De återkommande förtroendemätningar som görs av SOM-institutet och Medieakademien visar båda att förtroendet för public service generellt är högt. De återkommande forskningsstudier som har undersökt public service-företagens opartiskhet visar att det saknas stöd för att det

förekommer någon systematisk partiskhet i nyhetsjournalistiken utifrån politiska preferenser. Att ytterligare granskningar av centrala aspekter av verksamheten skulle leda till att förtroendet ökar saknar evidens. Utifrån detta och de fakta som betänkandet presenterar i kapitel fyra är det oklart vilka behov dessa ytterligare granskningar som kommittén föreslår ska möta.

Enligt dagens system för granskning och uppföljning är detta en uppgift för granskningsnämnden som är ett eget beslutande organ inom Mediemyndigheten och som självständigt fattar beslut om hur granskningen av programverksamheten ska genomföras. Denna ordning är grundläggande för att värna public service oberoende. De public service-redovisningar som företagen lämnar in årligen och som granskningsnämnden utgår från i sin bedömning av hur företagen levt upp till sina uppdrag är i dag informativa och på flera sätt ambitiösa redogörelser för företagets verksamheter och hur företagen uppfyller sina public service-uppdrag. Årligen redovisar UR bland mycket annat bolagets närvaro på externa plattformar, mångfalden i programutbudet samt till granskningsnämnden inkomna anmälningar av enskilda program och eventuella fällningar.

Mot bakgrund av den omfattande granskning av public service-verksamheten som görs redan i dag avvisar UR därför förslaget om ytterligare granskningar. Detta av flera skäl. Dels redovisar bolagen årligen i public service-redovisningarna såväl närvaro på externa plattformar, mångfalden i programutbudet med mera vilket granskningsnämnden redan har i uppdrag att bedöma om public service-företagen lever upp till. Att ge i uppdrag till granskningsnämnden att granska det som nämnden redan i dag granskar framstår inte heller som det mest kostnadseffektiva sättet att följa upp hur public service-företagen lever upp till de villkor som finns i sändningstillstånd samt medelsvillkor. Dels riskerar de föreslagna studierna genom konstruktionen att det är regeringen som föreslås ge Mediemyndigheten/granskningsnämnden dessa uppdrag att påverka public service oberoende.

UR befarar därför att kommitténs förslag till ytterligare uppföljning kan:

- äventyra de långsiktiga villkor som är grundläggande för public service oberoende och
- riskera att public service-företagen hamnar i en utredningsliknande situation under tillståndspanen då ett stort antal ytterligare granskningar under pågående tillståndspanen föreslås.

För att programföretagen inte ska hamna i en utredningsliknande situation löpande under tillståndspanen anser UR att de granskningar som kommittén föreslår, för det fall de överhuvudtaget ska tillsättas, i så fall tillsätts mot slutet av tillståndspanen så att de därigenom kan utgöra underlag inför nästa utredningsprocess. Av största vikt är också att dessa eventuella ytterligare granskningar förhåller sig till 7 kap. 5 § YGL, som tydligt avgränsar hur granskning av program kan genomföras.

15.5.2 En public service-dialog under tillståndsperioden

UR har inget att invända mot kommitténs förslag om att det ska genomföras en public service-dialog under tillståndsperioden där public service-företagen, branschaktörer, intresseorganisationer och medieforskare deltar.

UR instämmer i kommitténs bedömning att en public service-dialog bör vara framåtsyftande och bidra till ett offentligt samtal om public service-företagens uppdrag.

UR anser att public service-dialogen som hölls i juni 2022 uppfyllde ovan nämnda syften i mångt och mycket då det blev en framåtsyftande dialog. UR uppskattade möjligheten att lämna in underlag till Kulturdepartementet i samband med public service-dialogen för att kunna beskriva hur UR vill utveckla sitt uppdrag och dess uppfyllande mot 2026, samt att få möjlighet att påtala eventuella behov av förändringar i villkoren.

16 HUR UTBUDET SKA SÄNDAS OCH TILLHANDAHÅLLAS

16.3.4 Överväganden och förslag

UR har inget att invända mot kommitténs bedömning att public service-företagens sändningar i marknätet även under kommande tillståndsperiod bör kunna tas emot av minst 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen av samma skäl som kommittén framför.

UR har inga invändningar mot förslaget om ökad flexibilitet gällande antal kanaler i marknätet. UR anser dock att vid beslut om förändringar i marknätet som kan komma att påverka UR:s sändningsutrymme bör dessa förändringar ske i samråd med UR.

En ytterligare aspekt är att dagens vidaresändningsplikt adresserar innehållet i marknätet. Detta innebär att om antalet sända UR-program i marknätet minskar påverkar det också antalet UR-program på andra plattformar, exempelvis hos iptv- och kabel-operatörerna.

UR instämmer med kommittén om att det även fortsatt bör ställas krav på att SR och SVT ska bereda utrymme för UR:s sändningar i marknätet samt att samarbetet kring fördelning och placering av sändningstid för UR:s program ska fördjupas. Detta i enlighet med de villkor som i dag gäller för företagen. Det är av stor vikt för UR att fördjupa samarbetet med SVT och SR, både i marknätet och kring bolagens digitala tjänster. Ett fungerande samarbete mellan bolagen vad gäller distribution av UR:s innehåll bidrar till att utbudet når ut till fler – och därmed kan skapa ännu mera samhällsnytta.

Ovan ligger helt i linje med kravet på ett fördjupat samarbete mellan bolagen när det gäller fördelning och placering av sändningstid i marknätet för UR:s program så att de får ett brett genomslag, vilket UR välkomnar.

16.4 Var ska innehållsuppdraget uppfyllas med en teknikneutral reglering?

UR välkomnar kommitténs förslag att kravet på att innehållsuppdraget i huvudsak ska uppfyllas i marknätet tas bort. UR har ingenting att invända mot att det i stället ställs krav på att public service-företagen ska se till att hela befolkningen har möjlighet att ta del av ett mångsidigt programutbud.

UR delar kommitténs bedömning att när public service-företagens programverksamhet omfattas av samma villkor oavsett distributionsform behövs inte längre kravet att varje innehållsvillkor huvudsakligen ska uppfyllas i marknätet. Enligt UR är den föreslagna ändringen – att ta bort formuleringen *i huvudsak ska uppfyllas i marknätet* – en viktig åtgärd för att göra public service-uppdraget mer teknik neutralt.

16.5 Finns det behov av en tydligare reglering av hur public service-företagen ska tillhandahålla sitt innehåll på internet?

UR vill poängtera att det är svårt att förutse hur teknikutvecklingen under nästa tillståndsperiod kommer att påverka distribution och användarbeteenden. UR anser det därför viktigt att förslagen är öppna för möjliga förändringar för att säkerställa att publiken fortsatt har möjlighet att nå UR:s utbud.

UR har inga invändningar mot kommitténs förslag att det ska ställas upp ett krav på att public service-företagens egna plattformar ska vara prioriterade vid distribution på internet samt bedömningen att bolagen ska tillämpa en återhållsam strategi vid sin användning av andras internetplattformar. UR bedömer att förslaget väl överensstämmer med UR:s nuvarande arbetssätt. Som UR utvecklar i kapitel 19 innebär dock en fortsatt satsning på de egna plattformarna ökade kostnader. Detta för att säkerställa en användarvänlig och robust distribution mot skolan och allmänheten, i såväl fred som i kris.

UR vill understryka vikten av kommitténs bedömning att i syfte att nå ut med utbudet till grupper som är svåra att nå eller för att minska verkan av desinformation och påverkanskampanjer, bör det finnas en flexibilitet kring närvaro på sociala medier.

UR anser det vara av största vikt att det krav som kommittén föreslår kring att all distribution på internetplattformar som inte är public service-företagens egna ska föregås av en risk och konsekvensanalys blir begränsad till en övergripande nivå. UR har redan i dag en återhållsam strategi gällande närvaro på externa internetplattformar. UR befarar att det i praktiken kan visa sig svårt att genomföra bedömningarna på ett ändamålsenligt sätt samt att uppföljningskrav kan göra arbetet med public service-redovisningen i stycken mycket svår.

16.6.6 Överväganden och förslag (utbyggnad DAB)

UR har inga invändningar mot kommitténs bedömning att det inte bör införas något krav på utbyggnad av DAB-sändningarna. I övrigt hänvisar UR till SR:s remissvar i frågan.

17 ÖKAT SAMARBETE MELLAN PUBLIC SERVICE-FÖRETAGEN

17.3 Villkor om samarbete under nästa tillståndsperiod

UR bejakar kommitténs förslag om att det ska införas ett villkor om att SR och SVT ska fördjupa sitt samarbete med UR när det gäller att sända och tillhandahålla UR:s program på SVT:s respektive SR:s plattformar på internet. UR anser villkoret viktigt för att under hela tillståndsperioden säkerställa att programutbudet har bästa möjliga förutsättningar att nå tilltänkta målgrupper och en bredare publik. Villkoret är särskilt viktigt utifrån marknätets minskande betydelse. Detta genom att de delar av UR:s utbud som riktar sig till en bredare publik utanför utbildningsområdet, utöver att finnas på UR Play, också har möjlighet att publiceras och bli upptäckbara på SVT:s och SR:s digitala plattformar för att skapa en ökad möjlighet för publiken att ta del av UR:s programutbud. UR har redan i dag överenskommelser med SVT och SR gällande publiceringar på SVT Play respektive SR Play. UR anser att föreslaget villkor ger förutsättningar att fördjupa detta samarbete.

UR delar vidare kommitténs bedömning om att i de fall samhället drabbas av kris eller höjd beredskap ökar behovet av att snabbt kunna nå ut med relevant och aktuell information, oavsett distributionsform, och att UR:s utbud spelar en viktig roll i en sådan situation. UR bejakar därför kommitténs bedömning att det är viktigt att det finns en flexibilitet i de överenskommelser som träffas mellan företagen kring sändningar, tillhandahållande och placering av UR:s program så att även de program som riktar sig till särskilda målgrupper snabbt kan nå ut till en bredare publik, exempelvis när samhället behöver ställa om till följd av extraordinära händelser.

UR instämmer i kommitténs bedömning om att nuvarande villkor som ställs upp om samarbete mellan public-serviceföretagen som syftar till ökad effektivitet och produktivitet inte bör ändras. UR instämmer i kommitténs bedömning att samarbeten mellan public service-företagen i många fall främjar ett effektivt resursutnyttjande. UR anser att bolaget redan i dag samarbetar, och ständigt söker nya samsarbetsområden, med SVT och SR för att främja effektivt resursutnyttjande. Detta sker på alla nivåer i företaget, från regelbundna möten mellan bolagens vd:ar till löpande möten och samarbeten mellan olika funktioner i organisationen. Detta kommer UR fortsätta med under nästa tillståndsperiod.

17.4 Organisationen av public service

Angående kommitténs resonemang kring att under nästa tillståndperiod utreda frågan om hur public serviceföretagen bör vara organiserade anser UR att inför ett sådant eventuellt beslut måste hänsyn tas till ett antal viktiga aspekter;

- 1) hur fokuset på och prioriteringen av utbildnings- och folkbildningsprogram påverkas. UR:s särskilda utbildningsuppdrag innebär att företaget har kunnat utveckla ett unikt arbetssätt där journalistik och pedagogik kombineras för att stärka lärandet i utbudet,
- 2) hur UR:s unika möjlighet att utifrån dialog samverka med utbildningens aktörer liksom andra samhällsaktörer påverkas. Övriga public servicebolag har ett tydligt granskande uppdrag vilket kan stå i konflikt med en sådan typ av samverkan som krävs på utbildningsområdet,
- 3) hur tillgängligheten för den stora programkatalogen med över 20 000 utbildnings- och folkbildningsprogram kan säkras för utbildningsväsendet år efter år. UR har genom sitt utbildningsuppdrag under mycket lång tid utvecklat rättighetsavtal tillsammans med Copyswede. UR har också byggt upp en unik infrastruktur för distribution inom utbildningsväsendet, där hela UR:s programkatalog tillgängliggörs via mediecentraler och bibliotek (UR Access),
- 4) hur mediemångfalden påverkas. UR bidrar med sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag till en mediemångfald, både inom public service och på den svenska mediemarknaden i stort.

Om public service-företagens organisation ska utredas bör det ske inför nästföljande tillståndperiod. Att öppna upp för en utredning om hur public service-företagen ska vara organiserade tidigt under nästa tillståndperiod skulle påverka public service-företagens oberoende.

18 SÄKERHETS- OCH BEREDSKAPSFRÅGOR

18.2.2 Överväganden

UR välkomnar att kommittén lyfter fram att UR:s beredskapsuppdrag är viktigt och förtydligar att det omfattar skärpt beredskap samt utökas till att även omfatta planering för högsta beredskap. Förslaget ligger helt i linje med UR:s analys samt olika samhällsaktörers beredskapsbehov. Utifrån den slutsatsen är det därför ologiskt att kommittén inte föreslår den förstärkning av medelstilleddning som UR skulle behöva av för att kunna fullgöra sitt public service-uppdrag under nästa tillståndperiod. Ett utökat uppdrag utan tillförande av tillräckliga medel riskerar att påverka programutbudet negativt.

Erfarenheterna från pandemin, men även kriget i Ukraina, har synliggjort det stöd som UR kan och förväntas ge genom att snabbt ställa om och möta akuta kunskaps- och informationsbehov som uppstår vid större samhällspåfrestningar. Något som flera aktörer, som till exempel Sveriges Skolledare, Sveriges Lärare, Sveriges elevorganisationer och Skolverket i dialog med UR har understrukt. I såväl fredstida kris som vid höjd beredskap är det av yttersta vikt att skolan fortsätter att fungera och här kan UR bidra genom att stötta skolan och utbildningsväsendet. Men även UR:s programverksamhet för särskilda målgrupper som teckenspråkstalande och personer med funktionsnedsättning har visat sig ha stor betydelse i en krissituation.

UR välkomnar därför att kommittén lyfter fram den roll UR har i en krissituation för att stötta utbildningsväsendet liksom specifika målgrupper som teckenspråkstalande och personer med funktionsnedsättning med flera.

UR:s beredskapsuppdrag omfattar skärpt beredskap

UR välkomnar att kommittén förtydligar att UR:s beredskapsuppdrag omfattar även skärpt beredskap. Tidigare utredningar har slagit fast att UR ska fokusera på beredskap för fredstida kris.

UR instämmer i kommitténs bedömning om vikten av att det finns en tydlig planering för hur utbildningsväsendets behov av program inom utbildningsområdet kan tillgodoses vid såväl skärpt som högsta beredskap. UR instämmer vidare i kommitténs bedömning att det framstår som mest ändamålsenligt att UR, inom ramen för sitt beredskapsuppdrag, har huvudansvar för att planera för hur utbildningsväsendets behov av program inom utbildningsområdet kan tillgodoses vid såväl skärpt som högsta beredskap. UR vill understryka att en sådan planering förutsätter goda kontakter med utbildningsväsendets olika delar liksom djup insikt i kunskapsbehoven hos olika målgrupper samt kunskap om hur ett programutbud som möter dessa behov mest effektivt tas fram. Därför är det helt avgörande att det är UR, som utifrån sitt uppdrag har dessa kontakter och den specialkompetens som krävs, har huvudansvar för denna planering så att den blir ändamålsenlig.

Det är dock som kommittén konstaterar att planeringen behöver ske i nära samarbete med SR och SVT för att UR ska kunna leva upp till det utökade uppdrag som kommittén föreslår – detta då UR inte föreslås få ett uppdrag som fullt ut omfattar högsta beredskap. En förutsättning för att utbildningsväsendets behov av program kan bli tillgodosedda i händelse av högsta beredskap är att SVT och SR i en sådan situation tar ansvar för att den planering som gjorts, och som UR haft huvudansvar för, fullföljs. Detta anser UR behöver förtydligas ytterligare.

För att kunna möta upp utbildningsväsendets behov av program krävs en verksamhet som producerar nytt innehåll som svarar mot nya akuta kunskaps- och informationsbehov. Vidare krävs tät dialog med utbildningsväsendet samt med vissa specifika målgrupper (se svar under

kapitel 11.4.3) för att rätt fånga upp behoven samt tillsäkra att programutbudet distribueras. Dessa delar ingår i den ordinarie programverksamheten redan i dag och vid händelse av högsta beredskap bör detta så långt möjligt fortgå.

Om UR i sin beredskapsplanering ska kunna möta utbildningsväsendets behov även vid högsta beredskap måste fortsatt programproduktion, kommunikation med såväl utbildningsväsendet som vissa specifika målgrupper samt distribution av programmen säkras.

Distribution av programinnehåll

UR:s distribution av programinnehåll är unik då den förutom marknätet, UR Play liksom SR Play och SVT Play även bygger på distribution till utbildningsanordnare via UR Access. Vad gäller sändningar i marknätet är det viktigt att SR och SVT även vid högsta beredskap bereder sändningsutrymme för UR:s programutbud i marksända kanaler. Som kommittén skriver i kapitel 17.3 så ökar behovet av att snabbt kunna nå ut med relevant och aktuell information när samhället drabbas av kris eller höjd beredskap. I sådana situationer spelar UR:s utbud en viktig roll för utbildningen och särskilda målgrupper. UR instämmer i kommitténs bedömning att det är av central betydelse att det finns en flexibilitet i de överenskommelser som träffas mellan företagen kring sändningar, tillhandahållanden och placering av UR:s program så att dessa snabbt kan nå ut till en bred publik.

Det är också av största vikt att planeringen även tar fasta på robustheten för UR Play, den plattform som utbildningsväsendet primärt använder för att ta del av UR:s programutbud. Dessutom behöver även UR Access, en lösenordskyddad tjänst som ger lärare och pedagoger från förskola till gymnasieskola och folkhögskola/studieförbund tillgång till UR:s utbud via mediecentraler i landets alla kommuner säkras. UR Access innebär dessutom att UR:s programkatalog, förutom på UR Play, lagras ned på olika platser i landet varje dygn. Genom mediecentralerna har UR med andra ord flera olika backup-system som har möjlighet att distribuera programinnehåll vid tillfällen då UR Play kan drabbas av driftstörningar. Hur dessa olika distributionslösningar ska säkras eller utvecklas för att kunna vara driftsäkra även i händelse av krig innebär ökade kostnader för UR.

Planering i dialog med flera aktörer

UR instämmer i kommitténs påpekande att planeringen bör ske i dialog även med bland annat MSB, Skolverket och utbildningsaktörer. Utbildningsanordnarna i form av alla Sveriges kommuner och friskolor är nyckelaktörer i den decentraliserade struktur som råder på utbildningsområdet. Utöver nämnda aktörer/organisationer är även folkbibliotek och skolbibliotek viktiga parter för UR. Biblioteken har bland annat en viktig roll att bidra till att stärka medie- och informationskunnigheten och använder ofta UR:s programutbud i detta uppdrag. Vid större samhällspåfrestningar och kriser är folkbiblioteken viktiga informationspunkter dit allmänheten kan vända sig för att få hjälp med informationssökning

och att navigera bland källor och information – något som blev tydligt under coronapandemin. Därför är även biblioteken viktiga aktörer för UR att samverka med i sin beredskapsplanering.

Ökade kostnader för säkerhet och beredskap

UR vill med stor tydlighet anföra att det utökade beredskapsuppdrag som kommittén föreslår medför ökade kostnader i form av utbildning och övning samt att det kommer att krävas större investeringar, inte minst för att det ställs krav på hög säkerhet även för den distribution av innehåll från public service som sker via internet. Dessa kostnadsökningar finns dock inte tillgodosedda i kommitténs förslag till medelstilleddning. Med ett utökat beredskapsuppdrag men utan en nivåhöjning av UR:s medelstilleddning skulle ambitionsnivån behöva begränsas kraftigt och de ökade kostnaderna skulle riskera att påverka programutbudet negativt.

UR ser behov av att säkra teknisk robust infrastruktur och kompetens för distribution av innehåll även vid höjd beredskap. UR anser därför att de medel som UR behöver för att säkerställa beredskapsuppdraget inryms i den minsta nivåökning UR föreslår om 85 Mkr. Se även svar under kapitel 19.6.

Yttrandefrihetsgrundlagen vid högsta beredskap

UR anser att formuleringen om att SR och SVT, vid högsta beredskap, ska utgöra självständiga organisationer med totalförsvarsuppgifter och *lyda direkt under regeringen* fortfarande bör ses över för att inte riskera att stå i strid med företagets grundläggande oberoende.

18.3 Säkerhet vid produktion och distribution

UR instämmer i kommitténs förslag om att nuvarande villkor som gäller säkerhet för produktion och distribution ska göras teknikneutrala och gälla även nästa tillståndperiod. Enligt dessa villkor ska UR bland annat utifrån en risk- och sårbarhetsanalys analysera och värdera sändningsverksamheten så att avbrott så långt som möjligt kan undvikas. Detta arbete ska ske efter samråd med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Analysen ska resultera i beredskapsplaner som utöver säkerheten i marknätet särskilt ska uppmärksamma säkerheten i distributionen över internet. UR vill i sammanhanget lyfta de ökade kostnader för distribution av innehåll som sker via internet. Försvarsberedningen framhåller i rapporten *Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret* (Ds 2023:34) att det är av största vikt att säkerställa att infrastrukturen för distribution av public service innehåll är robust och redundant – både vad gäller marknätet som distribution via internet. I takt med att allt fler konsumenter medier digitalt blir denna distributionsform allt viktigare. Med ett teknik neutralt uppdrag skärps kraven på programföretagens arbete med säkerhet även för distribution av innehåll via internet. Detta krav kommer med ökade kostnader, något som UR i sina underlag till public service-utredningen har tydliggjort. En

utebliven nivåhöjning av medelstillelningen riskerar därför att få märkbara negativa konsekvenser för UR:s programverksamhet. Se även svar i kapitel 19.6.

18.4 VMA och andra meddelanden av vikt för allmänheten

Förslagen om skyldigheten för SR och SVT att sända viktiga meddelanden till allmänheten rör inte UR:s verksamhet.

19 MEDELSTILLELNING

19.6 Överväganden och förslag

UR avvisar kommitténs förslag att tilldela UR 506 142 000 kronor för 2026 eftersom det inte motsvarar de ökade kostnader UR har för att förstärka beredskapsarbetet samt vidta nödvändiga säkerhets- och distributionsåtgärder. Kommitténs förslag om en höjd uppräknings på 3 procent under tillståndsperiodens första år är långt ifrån tillräcklig för att täcka dessa kostnader.

I enlighet med det budgetunderlag som UR har överlämnat till kommittén föreslår UR en finansiell nivåhöjning om 85 miljoner kronor vilket ger en medelstillelning om 576 400 000 kronor år 2026, följt av en procentuell uppräknings följande år. För det fall UR får den absolut nödvändiga medelsförstärkningen med en nivåökning om 85 mkr anser UR att en årlig procentuell uppräknings om minst 2,8 procent under tillståndsperioden är rimlig.

UR:s förslag på ny medelstillelning från år 2026 är helt nödvändig för att klara ett förstärkt beredskapsuppdrag och ökade kostnader för säkerhet och distribution utan att det påverkar kärnverksamheten negativt. UR anser att kommitténs förslag till medelstillelning för tillståndsperioden 2026–2033 saknar en fördjupad analys av hur förslaget kommer att påverka UR:s kärnverksamhet.

Utökad beredskapsuppdrag

Kommittén förtydligar och utökar UR:s beredskapsuppdrag till att även omfatta planering för högsta beredskap (18.2.2) men föreslår inga ytterligare medel med det nya uppdraget och ansvaret. Ett utökad uppdrag utan tillförande av tillräckliga medel riskerar att påverka kärnverksamheten negativt.

UR välkomnar kommitténs förslag att UR ska ansvara för planering för utbildningsväsendets behov av program vid skärpt beredskap men även vid högsta beredskap. I dag bedrivs UR:s beredskapsarbete med inriktning på framtida kriser men samhällsaktörers behov av UR:s programverksamhet i händelse av höjd beredskap är stort.

UR vill med stor tydlighet anföra att ett utökad beredskapsuppdrag som omfattar planering även för högsta beredskap medför ökade kostnader. Dessa kostnadsökningar ryms inte inom

kommitténs förslag till medelstildelning. Därför framhåller UR att det utökade beredskapsuppdraget behöver komma med en förstärkt medelstildelning. Eftersom kommittén pekar ut det säkerhetspolitiska läget som resurskrävande för public service-företagen (19.5.2 och 19.6) och föreslår ett förstärkt beredskapsuppdrag för UR bör en finansiell nivåökning tillföras UR från 2026.

Säkerhet och distribution

Kommittén tydliggör att distributionskostnaderna kommer att öka för bolagen under nästa tillståndspériod (19.5.1, 19.5.2 och 19.6). Bland annat genom nödvändigheten av ett utökat säkerhetsarbete kring distribution av innehåll på internet. UR drar samma slutsats och har i sitt fördjupade budgetunderlag argumenterat för avgörande behov att säkerställa redundans och en säker och robust distribution till både skolan, allmänheten samt målgrupper med särskilda behov och personer med funktionsnedsättning. För att vara relevant i såväl fred som krig behöver UR höja kvaliteten på och tillgängligheten till de digitala tjänsterna och säkra att UR finns på relevanta enheter för samtliga målgrupper.

Eftersom både UR och kommittén ser samma behov av kvalitativa och tillgängliga egna plattformar, oavsett omvärldsläge, samt ökade säkerhetskostnader behöver en finansiell nivåökning tillföras.

Nivån på medelstildelningen nästa tillståndspériod

UR har i sitt budgetunderlag till kommittén å ena sidan identifierat ökade kunskapsbehov i samhället inom både utbildning och folkbildning och å andra sidan identifierat områden som kräver nödvändiga säkerhets- och beredskapsåtgärder under den kommande åttaåriga tillståndspérioden. UR noterar att kommittén inte hörsammat UR:s möjligheter att möta ökade kunskapsbehov i samhället och väljer därför i detta remissyttrande att lyfta fram absolut nödvändiga investeringar som UR behöver genomföra som följer med samhällsbehoven i höjd beredskap samt kommitténs förslag om ett utökat beredskapsuppdrag för UR.

Kommittén bedömer att den föreslagna medelstildelningen ger förutsättningar att utföra de uppdrag som föreslås och möta framtida behov samt genomföra beredskapsarbete som omfattar både fredstida krissituationer, skärpt beredskap och ytterst krig. UR delar inte denna bedömning. För det fall UR inte får en nivåhöjning på medelstildelningen under kommande tillståndspériod kommer UR tvingas till märkbara prioriteringar mellan olika kunskapsbehov och målgrupper i programutbudet. Risken är också att prioriteringar kommer att behöva genomföras inom säkerhet och beredskap, samt distribution och upptäckbarhet. Sammantaget medför det en begränsning av samhällsnyttan för såväl allmänheten som skolan och målgrupper med särskilda behov.

Kommittén bedömer att ökad samverkan och synergier mellan public service-verksamheterna kommer att reducera kostnader för verksamheterna. Redan i dag samverkar UR med övriga

public service-företag i stor utsträckning och på ett flertal områden, varför UR är tveksam till att ytterligare samverkansområden kommer möjliggöra större kostnadsminskningar.

Kommittén lyfter också att public service-företagens verksamhet ska prioritera det kommersiella aktörer inte täcker. UR:s producerar och tillhandahåller utbildnings- och folkbildningsprogram till största del inom områden som kommersiella aktörer inte täcker. Detta innebär att prioriteringar som UR framgent tvingas göra kommer att gå ut över UR:s kärnverksamhet.

UR:s sårart att kombinera journalistik med pedagogik bidrar till svensk mediemångfald och utbudet ger såväl demokratisk samhällsnytta som ett mervärde i det samlade medieutbudet. Det är för att inte begränsa möjligheterna att leverera på utbildnings- och folkbildningsuppdraget på ett tillfredsställande sätt, i såväl fred som krig, under den kommande åttaåriga tillståndsperioden som UR föreslår en finansiell nivåökning och en medelstildelning om minst 576 400 000 kronor för 2026.

Påtagligt ökade kostnader för marknätet

UR anser att kommitténs bedömning angående vad som bör gälla om andra medieföretag lämnar marknätet under nästa tillståndsperiod behöver skärpas; från *bör* till *ska*, det vill säga att om andra medieföretag lämnar marknätet under tillståndsperioden och detta medför påtagligt ökade marknätetskostnader för public service-företagen *ska* detta ses som en extraordinär kostnad som därför inte bör ingå i det medelsbeslut som avser tillståndsperioden.

Tomträttsavgäld

En reell kostnadsrisk för public service-företagen som kommittén inte tagit hänsyn till rör risken för en kraftigt ökad tomträttsavgäld för fastigheterna i Stockholm där public service-företagen har sin verksamhet. Fastigheterna står på mark som ägs av staten och som i sin tur förvaltas via Statens Fastighetsverk. Hyran för marken betalas via en avgift – tomträttsavgäld – som ska återspegla marknadsvärdet för den specifika tomten. Avtalet mellan SRF (Sveriges Radio Förvaltnings AB som äger fastigheterna) och Statens fastighetsverk löper ut 2026 och en översyn av avgiften inför ny avtalsperiod ska ske. Med anledning av att avgiften i området ökat kraftigt finns en överhängande risk att avgiften ökar från nuvarande cirka 25 miljoner kronor per år till en kostnad som kan bli så hög som upp till 125 miljoner kronor per år. För UR skulle det innebära att bolagets kostnad för detta går från dagens nivå på cirka 0,8 miljoner kronor till 3,8 miljoner kronor årligen. UR anser att en kraftigt ökad tomträttsavgäld i likhet med ökade kostnader för distribution i marknätet är att betrakta som en extraordinär kostnad som inte ska ingå i det medelsbeslut som avser tillståndsperioden.

20 KONSEKVENSER

20.2 Konsekvenser för public service-företagen

UR anser att konsekvensanalysen är bristfällig. UR saknar en fördjupad analys av de av kommittén identifierade områden som kan komma att påverka såväl UR:s kärnverksamhet som kostnader under tillståndsperioden 2026–2033.

UR anser att kommitténs konsekvensanalys inte tillräckligt tar hänsyn till de ökade kostnader för säkerhets- och beredskapsarbetet som public service-företagen redan har och som kommer att öka under tillståndsperioden. Hela betänkandet tar avstamp i det nya säkerhetspolitiska läget och betydelsen av public service i oroliga tider. I flera olika kapitel hänvisas till Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport (Ds 2023:34) som understryker vikten av utbildning, oberoende medier och public service för ett fritt kunskaps- och informationssamhälle, för vårt demokratiska samhälle och för en god beredskap i kris och krig. Men i kommitténs ekonomiska konsekvensanalys nämns de ökade beredskapskostnaderna enbart som en hänvisning till kapitel 19, där kommittén framför allt slår fast att samtliga bolag har ökade kostnader på området. Denna hänvisning utgör ingen konsekvensanalys. UR saknar kommitténs ekonomiska konsekvensanalys för UR:s del, vad ett utökat beredskapsuppdrag och ökade kostnader för säkerhets- och beredskapsarbete utan förstärkta medel får för konsekvenser för UR:s kärnverksamhet. UR anser att det saknas en fördjupad analys av public service-företagens kostnader för att möta distributions- och teknikutvecklingen. Dessutom menar UR att kommitténs konsekvensanalys av public service-företagens merarbete när det kommer till de nya granskningar som kommittén föreslås ska genomföras under kommande tillståndsperiod är bristfällig. Kommittén nämner kostnader och resursbehov för Mediemyndigheten som ska ansvara för ett antal granskningar men analyserar inte det merarbete som det genererar för public service-företagen. De många nya granskningar som föreslås att genomföras kräver underlag från public service-företagen, vilket medför resurskrävande arbete och därmed ökade kostnader för programföretagen.

21 IKRAFTTRÄDANDE- OCH ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

UR har inget att invända emot kommitténs förslag att den nya lagen om public service samt de föreslagna ändringarna i radio- och tv-lagen samt övriga föreslagna lagändringar ska träda i kraft den 1 januari 2026 med undantag för public service-lagens 2 kap 3 § som föreslås träda i kraft den 1 december 2025. UR instämmer vidare i kommitténs förslag att lagens bestämmelser eller villkor som beslutats med stöd av lagen inte kan tillämpas på publiceringar som gjorts före ikraftträdandet.